

گلشنِ گلستان

Ketabton.com

بهاره گلستان

اظہار اللہ اظہار

Izhar is a poet of accurate vision. His observation is sharp and keen. His response to his surroundings is quick, and poetry is marked with liberty, variety and romance. The precision of words goes with the rationality of his genuine fiery thoughts. The ideas are new and fresh. Like Dr. Jonson, he believes that there is no royal road to success in literature. That is why his style is elegant, effective and graceful. There is clarity, order and restraint in his poetry. .... His poetry fills you with admiration and you feel your taste for poetry, is getting mature. Izhar's poetry is an untraditional form of poetry, in the sense that it contains freshness, maturity and a unique quality of sound and sense.

By:-

*Pher Alam Shinwari
Daily Frontier Post,
Peshawar Pakistan.
Sunday, July 2, 2000*

Izhar Ullah Izhar

Lecturer in Urdu
Islamia College Peshawar University
Phone: 240305

کاہنڈی دکل پیہ لاس کینی خونڈنہ گوی

اظہار اللہ اظہار

سنہ یکبتہ اف رائٹرز (رجسٹرڈ) پبلسور (پاکستان)

۳ انتساب

د هاڅي دروند پلار په نامه چې وايي
"د عيت زخمو نه لا بنگاره شي
پوهه چې څومره حجابونه راوړي"

* * *

د خوږې مور بي بي په نوم چې وايي
زما دې هېڅ نه دي پکار بچيه
رې دې ودان کړه زما هرڅه ته ي

* * *

د خپل معصوم بچي حسان په نامه
چې زر تر زره د قرآن حافظ شي
او رې ترې جوړ کړي د اسلام مجاهد

له دا زما د والد صېب پروفېسر انعام الله جان قېن صاحب شعر دے
چې د هغوي په شعري مجموعۀ "ژوندون که بېلتون" کې چې چاپ دے
اظهار

د اشاعت حق محفوظ دے

کتاب : کابني دگل پاه لاس کېږي خوند: ټکوي
شاعر: اظهار الله اظهار
پاښتل: محمد فرېم انصاري
ترتيب: محمد اياز غزل، شکیل احمد ناياب
اهتمام: پروفېسر شوکت الله حن، محمد داؤد کمال
پروفېسر ټک: نوشاد حکيم، پروفېسر سيد ايوب شاه
روجه اشاعت: ۱۵ اگست ۲۰۰۰
پريس: انصاري پرنټنگ پريس محله جتکي پېښور
کتابت: ارشاد خان پښتو اکېډمي پېښور
قيمت: ۱۰۰ روپۍ

اظهار الله اظهار لکچرار اردو څانگه اسلاميه کالج

پېښور يونيورسټي

فون: ۲۴۰۳۰۵

هایئکو تہروتہی او نیوکی

دُ هایئکو ساخت او هیئت خہ دے . کومو معروضی حالاتو او نفسیاتی عواملو زہن و لپ دہ . خہ تاریخ ، ثقافتی او سماجی پس منظر لری او پنتو ادب تہ کلہ ، خٹکہ او لہ کومہ راغلی دہ . ددی وضاحتو نو بچنی ضرورت نہ دے پاتی شوے . خکہ چي اوس دُ دنیا دُ نورو ژبو او ادبیاتو نہ قطع نظر دُ پنتو ژبی او ادب دُ سر نقادانو او ادیبانو ہم پہ دی حوالی سرہ دومرہ ضروری مواد او اہم معلومات مخی تہ راوری دی چي دوبارہ ذکر بہ یی بوستونکی دُ تکرار دُ بی خونندی او دُ نظر دُ ستومانی سرہ مخ کړی . گنی نو دی سلسلہ کبئی زما مضمون چي زما دُ هایئکو رومی مجموعہ " راتہ غور و نو کبئی بگنہ یی شہنگوی " کبئی چاپ شوے دے . باید چي اولوستی شی . او بیا پہ تہ تہ دُ بناغلی محمد یاز غزل صہب تفسیاتی مقالہ چي دُ هغوی دُ هایئکو پہ مجموعہ " دُ بناستونو دُ صحرا وریخی " کبئی موجودہ دہ

پہ دی حقلہ کبئی کشاپی هوارولپ شی .
 خکہ نو دلته زما مقصد دُ هایئکو پہ تیکنیک خہ تحقیقی مضمون یا مقالہ لیکل نہ دی بلکي دُ هغی اختلافاتو سراسر ہم نہ بلکي سرسری شان جاج اختل دی . چي دُ تہی پہ مرستہ او دُ هایئکو پہ غندنہ کبئی مخی تہ راغلی دی . ممکنہ دہ چي پہ دی لپ کبئی زہ دُ هایئکو خہ فنی او تیکنیکی اړخونہ ہم پہ گوتہ کړم . ولپ حیثیت بہ یی دُ بحث دُ غوښتنی او موضوع دُ تقاضونہ زیات هچ ہم نہ وی او زما دُ خبری سرہ بہ بچنی نہ متعارض کبئی چي گنی زما دا لیک پہ هایئکو باندي منضبط او مبسوط تحقیقی لیک نہ دے .
 تر اوسہ پوری چي دُ هایئکو پہ مخالفت کبئی کوم لیکونہ زما لہ نظرہ راتہر شوی دی هغوکبئی سنجیدہ او غیر سنجیدہ هر دوه قلمہ ذہنی رویو برخہ اختلپ دہ . دی لپ کبئی چي غیر اصولی او دُ هایئکو دُ صنف سرہ بہ حسد ، عصبیت او بی علمی باندي میني بی حایہ مخالفتو نہ پہ نظر راغلی . هغه زہ دُ خپل بحث نہ خکہ او باسم چي داسی ذہنی رویی دُ ژوند او ادب دُ غوښتنو نہ صرف خنلہ دہ بلکي دُ نا اہلی دُ پتولو پہ هخہ کبئی دُ تہی پہ اویدو دُ ټوپک اړخودلو نادانی دہ او دُ تہی سرہ دُ دښمنی کولو لاری هوارول دی .
 ایته دُ تہی او هایئکو دُ تقابل پہ نتیجہ کبئی چي کوم اصولی اختلافات یا بنیادی استدہنی مخی تہ راغلی دی . باید

رد عمل بیکاره کړو - د مثال یو څو نمونې دا دي :

”چراغ نیک اس بات کا تعلق ہے کہ تیر شاعر کو مارتا ہے
 اور اسکو گمانی کے اندھیروں میں دھکیلتا ہے جبکہ ہائیکو
 ایسا نہیں کرتا تو اس کا مختصر جواب یہ ہوگا کہ یہ تو بچے کی
 وسیع القبلی ہے جو فرد کی بجائے قوم کو زندگی بخشتی ہے۔“

دوہمہ حوالہ :

” مومن خلق خوبہ نوم سرہ یو او د تپہی د خالق
 نوم چاتہ نہ وی معلوم نو دچا کارشہ دے سچ پیہ
 پپہ خیل وخت خرابوی . خنی خلق خو تردی پوری
 وائی چپ تپہ شاعر ورکوی او ہائیکوی را ژوندے
 کوی مطلب دا چپ د ژبی او ادب غم چاسرہ نشته
 صرف او صرف د خیل خان غم پہ معنہ کوی دی“

د حیرانتیا خبرہ دا دہ چپ گران تنقید کونکو بناغلیو
 اخر څنگه دا فرض کپه چپ گنې انظار الله انظار په فای ژوند
 کبې د تپې د اهمیت نه انکار کوی د خبرې مطلب صرف او سر
 دو مره و چپ هائیکو په تخلیقي سطح د فرد د انفرادیت نبي نه
 کوی او خود نمائی چپ د تخلیق کار فطرت دے ورته هائیکو
 کبې د تسکین موندلو زیاتی موقچې په لاس وړې گنې نو
 دغه معترضین دی پخپل گروان کبې سر دنته کوی او اوږدې
 وائی که چرې د پنتو ژبی یو شاعر ادیب پخپله نامه نظم
 نشر ، غزل ، هائیکو ، افسانہ ، ناول ، خاکه ، نکل وغیرہ لیکي نو

چپ جائزہ یې واخستلے شي . خوله هر څه نه وړاندې زه
 بناغلیو ناقدینو ته فقط دومره گذارش کول غواړم چپ د
 کومو اعتراضونو مفصل او مدلل جوابونه ما په خپل
 مضمون ” هائیکو د پنتو ادب کېسپو ټر “ کې ورکړي دي هغه
 دي لازمي اولوي او د تصفیه شوو اختلافاتو دي په بیا بیا
 بې حایه گردان نه کوي گنې نو او دي بیا ئې چپ زه په خپلو
 انتقادي معروضاتو کې په کوم کوم مقام تیندک شوه یا
 په کومو کومو حایونو کې تېر وتلیم . زلمے نقاد بناغلیو
 ازاد اشغری صیب په دي باب کې لیکي .

” راتہ غوږ ونو کبې بنگرې شپنگوي ، نوم هم
 بناسته او د تاپل گټې اپ هم بناسته ..... د
 اکثر و ملگرونه چپ ما کوي تبصرې پرې ولوستې
 یا واوړېدې د هغې په باب به زه څه ووايم ، خو
 دا به ووايم چپ که د اظهار د کتاب سر مقاله په
 غور ولوستے شي نو په دي کې ددغو بناغلیو
 معترضینو د قانع کولو دپاره مواد شته“

ما په خپل ذکر کړے شوي مضمون کې د حقیقت څرگند
 کړے وو چپ :

” د تپې شاعر ورک وي او د هائیکو شاعر ژوندے
 او معلوم وي“

لهذا گڼو ناقدینو دي خبرې په ترڅ کې سنجید او طنزیه

هنده به گنجی د پښتو د ادب پنگله او د پښتنو د اجتماعي ژوند
 سرمایه نه شي تسليموله بلکې پښتانه به يې په دې سبب
 رد کوي چې دا اصناف له بهره راغلي دي هکله نو دا دې
 خپلو خپلو علاقه او وطنونو ته واپس کړې شي که هر
 څومره پکښې هم د پښتنو د تاريخ، ثقافت، تهذيب، رسمونو
 او مذهبي، سماجي او نفسياتي رويو انگازې ولې نه راپورته
 کېږي. خداي دې نه کړي که چېرې داسې اوشي نو د پښتو
 ادب په لمن کې به اخر څه پاتې شي. اخر کوم خوا خوږه
 پښتون به دا اوغواړي چې د پښتو ژبې جولي دې د ادب د
 دې رنگارنگ اصنافو د سپردو نه سپوره پاتې شي. اوس هر
 کله چې تخليقي انفراديت د ملي او اجتماعي شعور په سفر کې
 برخه اخلي او د قايي ترقي په هلوځلو کې هم خپل ځانته
 حيثيت برقرار ساتي. نو بيا په دې کې د اعتراض څه کښائش دے
 ددې باوجود چې په معلوم کېدلو يا نه ورکېدلو او د خپل
 ځان غم په مخه اختو کېدو د زمکې او اسمان فرق دے.
 پوستونکي دې اوس په خپله انصاف او کړي چې د پښتو ژبې
 او ادب د ترقي غوښتونکي ښاغلي معتريفين دي که
 اظهار الله. اظهار.

راقم المعروف ليکلي وو

”تهپې صرف علاقائي يا پښتو ادب متاثره کړې چې
 هايکو په اخاي تناظر کېدو د دنيا د هرې

ژبې، ادب او طبيقي سترگې ځان ته را اړولي دي.
 ددې خبرې په ترڅ کې ښاغلي اسير منگل ليکي:
 ”په نې صرف علاقائي يا پښتو ادب کو متاثر کړاېه چېکه
 هايکو کې عالمي پذيرائي هونې هے. ميرے خيال ميں تهپے کي
 جو عالمي پذيرائي هونې هے وه ايشياء کے کسی اور صنف
 کو نصيب نهيں هونې. هېي وجه هے که انگريز مستشرقين
 نے زياده تحقيق تهپے پرکي هے اور اس صنف پر جامع
 کتابين لکھ کر عالمي ادب سے اس صنف کو روشناس کيا
 هے.“

د ترجيې د فني لغزشونو نه قطع نظر د تعجب خبره
 داده چې د کوم اعتراض جواب ښاغلي اسير منگل کوي. هغه
 زما په مضمون کې يوځانے هم موجود نه دے او نه ما
 دا دعوي کړې ده چې تهپې ته په عالمي سطحه توجه نه ده
 شوې. مقصد يې دا و چې هايکو د دنيا په هره ژبه کې
 رواج موندلے دے او هره ژبه کې ليکے کېږي او تهپه
 د بين المللي پېژندکلو باوجود صرف په پښتو، پنجابي
 يا هندکو کې ليکے شوې ده. او هغه هم د بنيادي ساختيايي
 تبديلو سره. اوس که زما دې خبرې سره ښاغلي اسير منگل
 اتفاق نه لري نو بيا دې ماته په انگريزي، اطالوي، فرانسوي،
 جرمني، روسي، چيني، فارسي، اردو او د دنيا نورو لويو
 او وړو ژبو کې ليکې شوې يوڅو تهپې او ښايي ولې ددې

برعکس هائيگوت و دنيا په هره ژبه کېدای ليکلې شوې ده او ليکلې کېدای چې گڼ ماشومانه چې شکره - زما په خيال بناغله اسير منگلي زما نظرونه په پوره تناظر کېدای د کتلو هره ضرورت نه د معسوس کېدو او د خپلې خوبې هغه عبارتونه چې دوستانې دي چې د هغوئي ټاکلي شوي مقصد ته پرې تقويت رسېدای.

برعکس هائيگوت و دنيا په هره ژبه کېدای ليکلې شوې ده او ليکلې کېدای چې گڼ ماشومانه چې شکره - زما په خيال بناغله اسير منگلي زما نظرونه په پوره تناظر کېدای د کتلو هره ضرورت نه د معسوس کېدو او د خپلې خوبې هغه عبارتونه چې دوستانې دي چې د هغوئي ټاکلي شوي مقصد ته پرې تقويت رسېدای.

گڼان بناغله مشتاق مجروح په خپل مشون اني اينلا کو هائيگو کېدې په راقم الحروف د خپل خاص تنقيد ي چېر کلي کوي دي. ليکي:

"نن اني اينلا کو ميتو نوي هوم کېدې زېرې بېدلې غني هائيگو و غمناشي اعلي ترينې نوي دي بلکې دا ښه په د شوق سره وپلې شو چې اني اينلا کو ميتو نوي هوم کېدې زېرې بېدلې خو هائيگوت په بيلو پرنتې وپلې مناسب دي"

وراندې ليکي:

"په شاهده کېدې راغلي ده چې پښتو شاعري کېدې تر اوسه د فلسفي شاعرانو نه علاوه بل چا نه غږېدې شوې نه ده کړې. واحد دا نو وارو صنف د چې غني ليکونکيو د غږېدې شوې دي. د پاره خاص کړې د"

زه دا وپلې نه غواړم چې بناغله مشتاق مجروح دي خپله اعلي و ارفع ادبي اعبي باندې لن غور اوکړي. بهر کيف په ادب کېدې غږېدې و اقبلي چې د غږېدې وړ اقدام د دغه

هم يودو خيانت بکاري.
در حقيقت غږېدې کوي يا غږېدې کاري د معاشرې د اخلاقياتو د چوکاټ نه د وتلو او د حد د ماتولو لوست جرم دے. چې د هوس ناکي، شهوت پرستي او عصمت فروشي ښکاره بلنې پکښې د انسان نه د ښه سوچ او نگ لاري خطا کوي او په سړي سترگې توروې. پښکه د داسې رجحان خلاف نه صرف قلبي جهاد پکار د بلکې داسې حال کېدې توره وپلې زيات مناسب دي البته که ددغي عناصرو په مرسته په يوه بي ضرره پېرايه کېدې د ژوند وړ بېلابېلې او ښوولې شي. يا د معاشرې برېښو او لغزېږونو پکښې په داسې هنر او غږندلې شي چې پکښې د لذت پرستي نه برعکس د کراهت او نفرت تصور او تصوير راښکاره کېدې نو دا به غږېدې لټور پېر نه بلکې د اسلامي ادب په زمره کېدې راځي. ځکه چې د يو شي غلط او سم استعمال د هغې د ښه او بد فېصله کوي. اوس که يو نظم پرست "بهشتي زېور" ته

کرڻي له سر راوڀر ناداني گڻي
گڻک چي دکوڻي چرگي نه ماتڀڻي
ورله په پوزه کڻي بڙه ورکوي

چي پکڻي د جرم اوسزا قانوني اړخ په تشيبي انداز
کڻي وړاندي شوے دے اودا حکمت پکڻي بيان شوے
دے چي په بڼو پري نه دي ستول پکار گڻي نو مازغه ي
خرابيدے شي. خو بناغلي شتاق ته پکڻي بڼکاره غماشي
بڼاري اوس دي دوستونکي چيله اووالي چي غماشي زما په
هايگو کڻي ده کنه د بناغلي معترض په ذهن کڻي.

بحر تقدير که زما په هايگو کڻي د جاياتي حياتو د
ادراک او اظهار سره سره د غماشي عناصر په لاشعوري
توگه هم راغلي وي نو استغفرالله خداے ته هي دي توبه
وي. بلکي زه د دا رنگ هايگو د Disonه کولو اعلان کوم.

البتہ د بناغلي شتاق مجروح صيب دا دعوي بڻي بي
خايه ده. چي گڻي په ډښتو کڻي د فلسفي شاعرانو نه، علاوه
بل چا غماشي نه ده خوره کړي مگر هايگو کڻي داسي
کڻي.

زه پوښتنه کوم چي ايا خوشحال خان خټک بابا فلسفي
شاعر و او که نه، که جواب ي نفي کڻي وي نو بيا د هغوي
په شاعري کڻي چي کومي ناروا شوخي او اسټر شونه دي تر
کومه پوري ي بناغلي ويښلو Defend کولے شي.

کوک شاستر وائي نو په دي کڻي به تصور دچا وي (هنذا
دوه خمينونه په دي سلسله کڻي ډېر اهم دي يو موضوع
او بل موضوع ته اړوچ - اوس که يو ښه خيال ته غلط
اړوچ او شي نو ښه خيال به په دي سبب نه غندلے کڻي
چي گڻي ناروا اړوچ ورته او کړے شو بلکي د غلطو اندازو
سر غوڅول به عين انصاف وي.

بناغلي شتاق مجروح چي د راقم المعروف په کومو
هايگو باندې د فحش گوښي تهمت گولے دے د نموني په
ډول ترې يو دوه هايگو وړاندي کڻي.

واده کڻي پام کوه ناوخته نه کړي
چي استعمال کڻي ي اوبه نه راځي
نو د کوهي ټولي چيني اوچي شي

زه نه پوهېږم چي اخر کوم داخلي انتشار بناغلي دي
کچ بحثه نه را او پارولوچي نقل کړے شوې هايگو کڻي
غماشي ده. چي نه ي لفظياتو کڻي د هوسناکي شه ترغيب
شته اونه ي معني د شهوانيت چغلي خوري البتہ شرکنده
پکڻي د خاتم الانبياء ^{عليه السلام} د وينا دا مفهوم دے چي نچ
دي بالغ شي نو واده ورله اوکړه - خلک چي زما په خيال
ورستو ترې گڼي پيچيدکه هم پيدا کېدے شي.
بلنه هايگو :-

دو ٻيڙه خبره دا ده جي بناغلي مشتاق جي د ٻيڙي د پاكدامني
 نه صرف قابل دے. بلڪي وکالت جي هم کوي زما په خيال يا
 خو گئي هغوي فقط نفس گئي او برگزیده ٻيڙي اوربدي او
 لوستي دي او يا گئي د ٻيڙي لغاشي ورته لغاشي نه بنڪاري.
 د نقل کفر، کفر نه باشد په مصداق د بناغلي په خدمت
 کني دا شو ٻيڙي ورايندي کني دي صراحت سره جي
 دا چرته اخوا د بخوا ٻيڙي هم نه دي بلڪي د پښتو ٿري
 مشهورې او معروفې ٻيڙي دي جي بستند و مطبوعه ٿيو
 کني شمير لے کني.

يا قربانے :

په ما دي خبته نغاره کړه
 ورکه غرمه شاه جي شملو له به درتلمه
 جي خوله ي اخلي بم الله کړه
 پيريان پري ناست دي اثيري به شي مينه
 آسمان له ستور و غاره ورکړه
 ماله ي ننگه اشتاغب نه را کوينه
 سورے سورے پگولورا شي
 جي پرها رونه دي گندوم خوله درکومه
 دا د رشو نه چونگ دے - هيله لرم جي بناغلي مشتاق
 سره به دي ٿيو په صفائي کني گني تاويلات او توجيحات
 وي گني نو دا به سني جي په پښتو ژبه کني صرف فلسفي

شاعرانو بخش گويي نه ده کړي بلڪه د پښتو ٿري کلاسک او
 کلاسيکي دواړه قومه شاعرانو ته د دغه اعزاز پټکي په سر
 دے . او دا ٻي ٻيڙه هم د لغاشي د زد نه په نه ده پاتي شوي.
 اصل کني جبايلات او لغاشي د يو تصوير دوه جدا جدا
 اړخونه دي خو مبيج جي يوه ده يعني جنس. اوس که د جنس
 صحت مند اړخ واخستل شي. نو د جبال احساس به پيدا
 کني او که نه رنجور اړخ جي موضوع جوړه شي نو لغاشي
 به تري سازبزي - دغه وجه ده جي د جذباتو په غورځنگ
 کني حني وخت په دواړو کني د امتياز کرينه را بنسکل گرانه
 شي. په داسي نازکو مرحلو کني ذهن د هر قومه الائنس
 نه په سائل پکار وي گني نو داسي حالتونه به راپيدا کني
 لکه جي بناغلي معترض ورسره مخ شوي دے.

د ائي اينه کوهائيو ليکونکي بناغلي مشتاق دا هم يکي
 ” زمونڊ د پښتو نوو ليکونکيو د هائيو طرف ته
 مخه کړي ده او پکار هم ده د هني وجه چا کټر
 اسرار صلح دا بيانوي جي په پښتو کني زمونڊ
 متقدمينو دومره خه وپلي دي جي اوسنو ليکونکيو
 ته جي خه پر پښي نه دي نو هکله دوي په دي
 نو وارد صنف کني د ليکلو کوششو نه کوي خو
 هغه ورسره دا هم وايي جي هائيو ليکونکي مانه
 ٿول سائيو بنڪاري زما يو بل ملگرے وايي جي

شوي ده. چې متقدمينو ورته د وېلو دپاره هېڅ نه دي پرېني اصولاً غلطه او غېر تحقيقي ده او ددې حقيقت منلو نه سترگې پټول دي. چې گڼې د هر دور د ادب خپلې تقاضې اسلوب، وگڼ، نفسيات، حوالې او غوښتنې وي.

نن چې په ادب کې د علامت، سريلزم، ترقی پسندی او ازم، تجریدیت او ازاد خیال د تلازې وغېره کوم فکري او ټکنیکي تحریکونه راپورته شوي دي. او شعري او نثري ادب یې کومې ارتقاء او ارتفاع سره مخ کېږي د متقدمينو د هغې خوب هم نه و لیدل او د هغوي د خیال په حاشیه کې هم چرته دغه امکانات نه برېښدل زه د اتمې زموږه کلاسیکي شاعرانو پښتو ادب ته مستقل او پاڅنه بنیادونه وربخښلي دي او راتلونکي کول ته لارې اسانې کړي دي خو دا دعوی چې گڼې د شعر او ادب د ارتقاء سفر هغوي د موضوع او فن په اعتبار داسې کمال ته ورسوو چې بل چاته یې پکښې هېڅ نه دي پرېني زیات او سینه زوري ده.

ډاکټر صېب زمانه زیات په دې خبره پوه دے چې نن او پرون کېني فرق وي نن چې دنیا د کومو پېښ سره مخ ده او کوم نوي نوي علوم او فنون په کېني متعارف کېږي یا کوم سائنسي ایجادونه او تجربې پکښې کېږي هغه د متقدمينو زمانه کېني چرته دے او چوونکې ادب ماضي سره سره د

سړپه ولې د ادبي اصنافو قات راغله دے چې اوس د جاپاني صنف نه کار اخستې کېږي. چارېته مړه شوې ده، رباعي نښته، قصیدې ختمې دي پکار ده چې زموږن شاعران دغه خپل اصناف را ژوندې کړي او که خامخایه دي اصنافو کېني طبع آزمایي نه شي کول نو د پښتو خالص خپل صنف ټپه چې د هاینکو نه مختصره هم ده په هغې کېني دي طبع آزمایي کوي.

زه خپله هم دا غواړم چې ټپه دي اولیکه شي خو په دې کېني څوک څه کول شي چې اوس نوے کول د ټپې په مقابله کېني د هاینکو تخلیق له زیاته ترجیح ورکوي. لهندا پکار دي چې ددې عمل په ورستو دي نفسیاتي عواملو او د عصري غوښتنو ته پام وړ او گرځول شي او بیا دا چې لولې تحریکونه په مخالفتونو نه مري بلکې نوره وده او زور موي. بحر کف د ښاغلي مضمون نگار د حوالې ددې لیک نه قدم په قدم د هاینکو صنف سره د هغوي د لاشعور هغه پټ عناد راڅرگندېږي چې د اتنی ایند کولیکو باعث او محرک گرځېدل دے. بیا هم ښاغلي مجروح چې د محترم ډاکټر اسرار په حواله کومې خبرې کړي دي زه پرې اعتماد کوم اوس هغوي پوهه شه او ښاغلی ډاکټر اسرار. البته دا خبره چې نو وار د صنف هاینکو ته د نو و لیکونکیو ځکه مخه

عصري او زماني پښتو په نېغ گوټي بډيي. (رضا عصري پښتو به تخليقي زړه چاودون د مرحلو نه خامخاواتر وي او محض د متقدمينو په ادبي کارنامو به انحصار نه کوي. کښي نو په معاشره کښي به د ادب افاديت ختم شي. اوس که چرې د واکور صېب په خبره څوک ايمان راوړي نو پښتو ادب به يو کام هم وړاندې لار نه شي او يو نه ختمد ونگر. محمود به يې په اعصابو لکه د خپسې ناست وي. دا حقيقت هم د چي دا سي سوچونو پښتو ادب ته لوه زيان ورسوله دے.

د بناغلي واکور اسرار ددې نيم پخته اعتراض يو بيل اړخ دا هم د چي نوي ليکونکي هايکو ځکه يکي چي گڼي د بره نه د نظم د نورو اصنافو دروازي بندې کړې شوي دي. دا خبره هم بي تحيقيقه او د شاهدي خلاف ده ځکه چي نن سبا کوم ناسته هايکو ليکونکي شاعران دي هغوي د غزل، ازاد او معرظم او گڼ شمېره ادبي اصنافو په حواله نه صرف پېژندلکو لري بلکي ادبي دنيا کښي منلې شوي او مستند دي مثلاً رياض تميم، محمد اياز غزل، شكيل احمد ناياب عامر گمياي، جنرال عبدالصمد مومند، نجيب الله عامر زېر حسرت او راقم الحرف پخپله هم چي شعري مجموعه "سترگو کښي خوب د گودر پاتي نشو" يې د چاچا کريم بخش د کال ۱۹۹۶ د ورمبني انعام مستحقه گرځېدلې ده.

پاتي شو د گوران بناغلي واکور اسرار دا اعتراض چي د هايکو ليکونکي ټول سايکو دي. نو دا د هايکو تخليق او نويو د ذهني او نفسي کمپيو نو نه سراسر د بي علمي ثبوت دے او د هغې بهتان طرازي يوه کرې ده چي د هايکو غنډ ونگي يې وخت په وخت په ځنډ نه ځنډ شکل کښي کوي. زه نام چي بناغلي واکور صېب د ايم. بي. بي. ايس گوري تر لاسه کړې ده او سيکاتري د ايم. بي. بي. ايس په نصاب کښي يو څانگه ده خودا هم حقيقت کښي چي بناغلي واکور اسرار صېب چرته هم پروفيشنل سايکالوجي نه پاتې شوه. بلکي د ملازمت دوران کښي او د ريتارمنټ اخستلو نه پس د يو ناکامه کوشش نه ورستو يې چرته عام پريکښ هم نه دے کړے او نه د هايکو د رنځورانو د هغوي نه د علاج کولو څه شهادت په لاس راځي نو بيا اخر څنگه د هغوي ددې خيالي تشخيص سره اتفاق ولرے شي چي هايکو ليکونکي ټول سايکو دي اوس که بناغلي د ادب په دې تخليقي صنف کښي ځان له د ځايه پيدا کولو خوا هڅي لرونکيو ته په دغه سبب دا ناروا نسبت کوي نو بيا خود ادب د هر صنف سره تر يې د قلم خاوندان د دغه اعتراض په زد کښي راځي ځکه چي علت او سبب يې يو او مشترک دے. او که چرې بناغلي د هايکو سره د سايکو د قافيهي د سمون په وجه مزاح پيدا کول غواړي نو چرې په ادب ورته زه دا وپل غواړم چي اوس عموماً د مزاح

پیدا کونو دغه وسیله اوتی آف فیشن کونو کپنی او بالفرنس
 که د مزاج پیدا کو او دغه انداز خپل کرے شی نو ممکنه ده
 چی شوک دا هم اووایی چی د غزل لیکو نکی خپل وی د کمال لیکو نکی
 دل اول وی او د تپنی خالق کپی وی عالی هند القیاس ولی دا
 به د مزاج پیدا کونو د پوره پر پوتی حربه او وسیله وی
 او هغه مزاج چی نېغ په نېغه د یو انسان یا د یوې طبیعتی
 جذبات او احساسات زحیی کوی. د ادب د اعلی او رفیع
 منصب سره هچ سمون نه لری.

تر شو پوری چی د ای ایسا کو هاینکو د مضمون نگار
 بناغلی شتاق مجروح د یو بل ملگری دوی احتیاج تعلق
 دے چی کنی چاربتنه 'قصیده' رباعی او تپه خه مره
 شوی خو نه دی چی لیکو نکی چاپانی صنف هاینکو لیکي.
 د پری حایه په دی چی یو هاینکو لیکو نکی هم دا نه
 وی وپلی چی شوک دی په گوته شوی دخی اصنافو کنبی
 طبع آزمایی نه کوی ددی اعتراض نوعیت بیچی دا سپی دے که
 چی شوک اووایی چی لو بناری دی کرکت 'هاکی' جناسنگ او
 سکواش وغیره نه کوی. بلکې ددی په خاے دی کشتی
 میرغپ کبابی او گولوی رسته وغیره کول شروع کری چی
 چرته روایت ئی ختم نه شی. بله لویه د افسوس خبره دا
 ده چی د "هندا ماکنزم" غوندي د فغیم تحقیقی کتاب
 لیکونکے بناغلی شتاق چی د کوم ملگری په حواله خبره کری

۵۰ - نو د هغه هېچ نوم ' ادبی حیثیت او درک ئی نه دے په
 گوته کرے چی د تعقیقی اصولو خلاف او ادبی دیانت نه
 قیسته ده. زما په خیال دغه رنگ بناغلی شتاق مجروح د
 یو فرمینی کردار په خوله کنبی خپله ژبه ایبې ده او په
 پوی تراشای شوی مجسمه کنبی ئی د هاینکو خلاف خپل
 ذاتی جذبات وراوندی کری دی خو سرے شه اووایی زمونږ
 قایمی مزاج داسی جوړ شوے دے چی مونږ مری راژوندي
 کوو او ژوندي وژنو.

پروفیسر بناغلی داورخان داؤد په خپل یو مضمون کنبی
 د هاینکو او تپنی د هیئت د اختلاف په حقله لیکي:
 "خنی محققین د تپنی د هاینکو سره نزدی تعلق
 په گوته کوی خو که وکتے شی نو بنیادی لحاظ
 سره دی دواړو کنبی د هیئت په لحاظ د پری زیات
 فرق دے. هاینکو د چاپانی ادب یو مشهور صنف
 دے. که د تپنی ددی د خصوصیت او مقبولیت
 راز هم ددی په اختصار او جامعیت کنبی دے
 خو هاینکو کنبی صرف درې مصرعی وی. رومی
 مصرعه کنبی پنځه، دوهمه کنبی اووه او درهمه
 کنبی پنځه سوتی اهنگونه وی یعنی دا ټول نظم
 اوولس سوتی اهنگونه لری. رومی او درهمه
 مصرعه ئی برابره او هم قافیہ او دوهمه یا منحنی

۱ د دُو صَوَقِي اِهنگونو هومره د دوي فنه
اورده وي يعنې هايگود هيت او موضوع دوارو
په لحاظ د مخصوص شرائطو پابنده وي .

د هايگود صَوَقِي اِهنگ نظام د بحر متقارب
ددې ارکانو مطابق کېدے شي

	}	۵	=	فعلن فعلن فع
۱۴		<	=	فعلن فعلن فعلن فع
		۵	=	فعلن فعلن فع

خو ددې برعکس د ټپې د دُو مصرعو د صَوَقِي
اهنگونو يا ملي اوزونو ترتيب په دې ډول دے
۲۲ = ۱۳ + ۹
نه

د پروفېسر صېب فرمودات په سرسنگونو خو چېرې
نېمگړتياگانې په کېنې محوسېنې او يو ځای نيم کېنې په
کېنې د تحقيقي سپرې خلاف د سهولت احساس هم پتې
پتو په کوي ددې نه علاوه د هغوي د حوالې دا ليک يوه فني
تيسرک سره هم لږ شوه دے .

معلومېنې دا چې پروفېسر صېب د هايگود هيتي
ادلون بدلون ساختياقي تبديلي او ټکنياکي ارتقار په
نظر کېنې نه ده ساتې گنې نو هايگود به ۱ د او ولسو چيو
او ۵ - ۴ - ۵ د ترتيب په حکمي او حتي تقسيم کېنې نه
داو ستله يا ده هم ممکنه ده چې دې سلسله کېنې پروفېسر صېب

بېخي رجعت پسندانه ادبي ذهنيت لري چې د هايگود صنف
نه د يو خاص مکتبه فکر ټاکلے شوي قيود او حدود نه
پورته کول غواړي . گنې نو د جاپان ورمېنه هايگود يکونکي
باشو او ورستو ناقدينو چې ماسولو کاشيکي په کېنې
اهم دے . دغه ترتيب حرف اخر نه دے گنلے او بيا په عالمي
ادب کېنې د يوې مصرعې ' دوو مصرعو او درې مصرعو هايگود
ليکلو تجربې هم شوي دي . کېدے شي پروفېسر صېب ته هغه
د انتقادات قابلي نه وي بکاره شوي ولې بيا ې هم وضاحت
لازمې پکار و .

بحر حال پروفېسر صېب چې د هايگود دپاره د بحر متقارب
د ارکانو کوم ترتيب منلے دے او په مثال کېنې ې د هايون صياد
صېب کومه هايگود وړاندې کړې ده . د وارو کېنې هېڅ تړون
او نسبت نشته ' هايگود په پښتو ژبه کېنې ده چې د زميه
اوزانو دغې قسمونو سره هم اهنکي نه لري او مطلق د
بحر متقارب په بنودې شوي بحر نه مقطع کېنې حکله
چې د پښتو ژبې او هايگود ځانته يو مزاج دے او د هغې
په دغه تجويز شوي بحر باندې بېخي تقطيع نه کېنې .
هايگود ده .

هدرد ې نوم دے

په مينه نه پوهېنې

ساده ماشوم دے

بله اهم خبره دا ده چي فعلن فعلن فع به اصل کښي
 پنځه نه بلکي شپږ ارکان يا اصوات لري فع به دوو حرکتو
 اډانه لري البته چونکي به فع کښي د فني اصطلاح ترغه
 سبب خفيف د نو په حتمي موقعو پکښي يو حرکت
 او غورځښتي خو هميشه داسې نه وي اوس که څوک د
 پروفيسر سبب په گوته کړي شوي دغه اهنگونه راجمع
 کړي نو شمېر به يې اوونس نه بلکي شل وي. ددې ټول بحث
 مقصد دادې چې پښتو هايکو د غږ فطري قدغنونه په
 غارکښي ديکه کول نه دي پکار. اوس که څوک په دغه
 جاپاني ساخت کښي هايکو ليکي که په متوازي الاضلاع
 هيت کښي که مردف او مقفي هايکو ليکي که ازادي او
 معرا هايکو پابندي پري نه دي لگول پکارحکه چي پښتو
 ژبه يوه داسې ژبه ده چي د وسيع المشربي او وسيع القلبي
 يا وصف غږ فطري اصنافو او هيتونو له په زړه کښي
 چرته هم خا نه ورکوي لهندا د هايکو هغه ساخت او
 هيت به پاتي کښي چي پکښي د پښتو ژبي د مزاج رعایت
 اوساڼ شي که څوک ورسره اتفاق کوي که اختلاف.

بناغلي پرېشان داودزې ليکي:

"د بناغلي اظهار دا هايکو مي حکله د دري مصرعه ايزو
 نظمو په نامه يادي کړي چي دلته هم په هره يوه هايکو
 کښي يو پوره مضمون خا شوه دے؟"

زه منم چي د ژوند او ادب په حقله د بناغلي پرېشان
 يو ځانگړې نقطه نظر دے. بيا هم د هغوي د منقوله راڼي
 نه ددې غلط فهمي خورېد واندېښنه ده چي گڼي به
 هايکو کښي پوره مضمون نه بيانوي، بلکي هايکو د نيمگو
 مضمونونو يو ت او ورک تصوير وي. ممکنه ده چي د
 هغوي دا خيال نه وي خو په يک کښي يې دې طرفته د
 پام گرځولو ښکاره احتمال موجود د په دې موقعه به
 دا خبره کول هم يې خايه نه وي چي گڼي د هايکو بن بنيادي
 طور سره د فطرت د مصوري او تصوير کشي نه عبارت
 دے دا حقيقت دے چي د تن هايکو کښي ارتقايي مرحلې
 تر سره کړي دي او د فطرت د بناسته منظرونو د تصوير
 کاري نه علاوه يې د انسان د داخلي کيفياتو او لاشعورانه
 انځورونه هم رانکلي دي او د ابهام او وضاحت له امتزاج
 يې د داسي گڼي اړخيزو نفياتي حالتونو نه پرده پورته
 کړي ده چي تخليقي امکاناتو يې د ناسي تجر بولاري پرانستې
 دي او داسي هله کښي چي په هايکو کښي دي پوره
 مضمون يا د موضوع واره غوښتې په فني چاپکدستي
 سره هم اهنگ کړي شي. لهندا يوې ښه هايکو کښي د
 مضمون د نيمگر تيا خيال سره اتفاق نه شي کېد دے.

پاتي شوه د بناغلي پرېشان سبب دا خبره چي هايکو
 ته دري مصرعه ايز نظمو نه وايي نو په دې سلسله کښي

درشل پر پڻ ڏي ڇي ڏ لو ستونگي ذهن پڇيلاءِ ددغو سلسلو
 ڪري رڳو خپلو ڪنڀي رايو ڄاڻي ڪري البتہ دا رعایت پکڻي لازمي
 ساڻي ڇي ڇهه ڏاڻي ڪنڀي ٿوري يا نڪتي پکڻي پر پڻ ڏي ڇي
 په تصوير جو روڊو ڪنڀي مرستيالي ثابت ٿي. او ڏ مضمون
 ڏ نيگريٽيا احساس په ورستو اوتنبوي.

په ڏي لڳ ڀڳ دا خبره هم ڪهڊي ٿي ڇي ڇي اصنافو
 ته ڏ ڇي خلقو زيات ملان او رجحان وي نوڪه ڇا ته
 ڏاڻي محوسنڀي نو ڇهه ڏ فڪر منڊي خبره نه ڏه او
 نه يو صنف ته ڏ زياتو ورماتبدو نه دا ثابت ٿي ڪنڀي
 ڇي هغه ڏي ڇا مخا مافوق الاصناف او ڪرڻي. هغه ڪه ته
 وي ڪه هائڱو.

بناغلي رحمت شاه سائل صنب ڏ بناغلي اسماعيل گوهر
 په شعري مجموعه مڪا (ڇي) ڏ پڻو ٿي اولي ڏ هائڱو
 مجموعه ڏه) ڏ هائڱو ڏ صنف خلاف خپل ڪوم خيالات
 حرڪت ڪري ڏي. ڏ هئي لب لياپ دا ڏ ڇي ڪنڀي اسماعيل گوهر
 خپل ڪنڀي شاعرانه خيالات په دغه پڻا په ڪنڀي ضائع ڪري ڏي.
 ڏ ڪنڀي ڏاڻي خبره دا ڏه ڇي بناغلي سائل اخر دا ڇڪه مناي
 ڏي ڇي ڪنڀي تخليقي روح ڏ يو مخصوص ظاهري ڪاليت پابند
 او محتاج وي او ڪه ڏ يو معلوم هيت په چوڪا ڪنڀي تخليقي
 جذبه خپل اظهار او ڪنڀي يا له ڇان سره ڏ راڻج اصنافو
 نه بيبل ڇهه شڪل راوري نو خپل اقاديت به او بائي. ڏ

عرض ڏي ڇي هر ڏي مصره اين نظم هائڱو نه وي ڇڪه
 ڇي ڏ هائڱو خپل ڏاڻي ساختيا ڪرڻه ورهه 'نفسيا ٿي ماهيتون
 ٿي ڪنڀي غوڻي ٿي او داخلي اڻخونه ڏي ڇي عام ڏي مصره اين
 نظرونه ٿي په اسانه نه ٿي زغله.

ڏ مڀنڀي سلسلي شاهين خيال ڏي ڇي هغوي ٿي
 ووري نو دا اطينان ورته او ٿي ڇي خبره سرته اورسپهه
 خود هائڱو ڏ اورسپهه ونه پس ورته ڏاڻي محوسنڀي
 ڇي ڇهه خبره لا پاتي ڏه او يو قسم ڏ تنڊي او تشنگي
 احساس ورته ڪنڀي.

چونگي مڀنڀي سلسلي شاهين ڏ روهي سندرو
 سلسله ڪنڀي په پڻتو تهو راڻو لوڊو ڪنڀي بلا وخت صرف
 ڪهڊي ڏي او دغه رنگ دغ ڇوڻ اولي صنف سره ٿي نوره
 هم زياته واڃي او ترون پيدا شو ڏي ڇڪه ورته
 ڏاڻي احساس ڪنڀي. ڪهڊي ٿي ڪه هغوي ڏ هائڱو دوستو
 له هم ڏي خپل قيمتي وخت ور ڪرڻو نو ڏ تنڊي او نيگريٽيا
 احساس په ورته بيان ڪنڀي او ڏ هائڱو په سلسله ڪنڀي
 به ڏ خپل زور موقف نه لاس په سر ٿي. ڇڪه ڇي
 ڪوم ڇين ونه عموماً په عادتونو ڪنڀي راشي نو بيا زيات
 اپيل ڪوي.

بله دا ڇي ڏ هائڱو تيڪنيڪ هم ڇهه دا رنگي ڏي ڇي
 ڇي سلسلي شعوري طور سره ڏ. ابهام، ابهام يا اخفا په

دَسائلِ صِيبِ خِیلِ ذَاتِي تَأْتِي خَوْ كَيْدِ شَيْ خَوْ مِثْلِ شَوْءِ
 حَقِيقَتِ دَادِ عِجِي هَرِ رُوحِ دُخْدَايْ پِهَ قَدْرَتِ دُ جِوَسِي
 خَوْ بِنَهْ اَوْ اَتَقَابِ پَخْلَهْ كُويِ نُو مَعْقُولَهْ خَبِرَهْ دَا دَهْ عِجِي
 هَرِ تَغْلِيَقِي رُوحِ دِي دُ خِیلِ نُو عِ فِطْرِي اِمْتِزَاجِ تَهْ پِرِ عِغُودِ لَ
 شِي كِنِي نُو مِصْنُوعِي اِخْتِلَافِ بَهْ اِي لَهْ بَرْمَهْ اَوْ غُورِخُويِ .
 مَقْصِدِ دَا هَمِ نَهْ دَعِ عِجِي فِئِي حَكْمَتِ عَمَلِي نَهْ دِي كَارَتَهْ اِخْتِ
 كِنِي . بَحْرِ مَالِ كِهْ يُو تَغْلِيَقِي غُورِخُوكِ دُ هَايِكُو پِهْرَايَهْ
 كِنِي حَانَ بِنِكَارَهْ كُولِ غُوَارِي اَوْ جِبْرَا اِي خُوكِ دُ غَزَلِ
 چَارِبَتِي يَا تَهِي قَاوِمِ يَا سَاغِي تَهْ اِرْوَلِ غُوَارِي نُو دَا سِي غِبْرِ
 فِطْرِي اَوْ خَطْرِنَاكِ بَهْ وِي لَكِهْ عِجِي دُ مَعْمُولِ خِلَافِ مَاشُومِ بِي
 لَهْ حَهْ ضَرُورَتِ نَهْ پِهْ لَوُئْ اِبْرِشَنِ پِيدَا كُولُو لَهْ تَرْجِيحِ
 وِرْكَوَيِ شِي .

تَغْلِيَقِي جِوَهْرِخُو دُ مَلْغَلِي پِهْ مِثَالِ دَعِ . هِنَهْ كِهْ هَرَهْ
 پِهْرَايَهْ اَوْ هَرِچَرْتَهْ وِي خِیلِ قَدْرِ اَوْ قِمْتِ نَهْ وِرْكَوِي . اِلْتِهْ دُ
 جِوَهْرِي دُ نَظَرِ مَوْجُودِ كِي پِكِنِي بِنِيَادِي شَرْطِ دَعِ . مِشْرَانُو
 وِثْلِي دِي عِجِي لَعْلِ پِهْ اِي رُوكِنِي نَهْ پَتِهِي خُكِهْ زَهْ دَا دَعُوِي
 كُومِ عِجِي دُ اِخْتِلَافَاتُو اَوْ مَخَالِفَتُونُو اِي رِي بَهْ دُ هَايِكُو لَعْلِ كَلَهْ هَمِ
 پَتِ نَكْرَهْ شِي خَوْ شَرْطِ پِكِنِي دَا دَعِ عِجِي دُ هَايِكُو پِهْ وِرْسَتُو
 دُ يُو لَوُئْ تَغْلِيَقِي رُوحِ اِنْكَازِي رَپُورْتَهْ كِنِي . وِرْسَرَهْ دَا
 خَبِرَهْ هَمِ زِيَا تُو مِ عِجِي هَايِكُو شَاعِرَانَهْ خِيَالَاتِ نَهْ ضَا ئِعِ كُويِ .
 بَلْكَي بَقَا اَوْ دَوَامِ وِرْتَهْ وِرْجِنِي . كِهْ دَا سِي تَهْ وِهْ نُو دُ سَائِلِ صِيبِ

دُ تَنْقِيْدِ نَهْ پَسِ بَهْ چَا هَمِ هَايِكُو نَهْ وِهْ لِيْكَيِ خَوْ ثَابِتَهْ شَوْءِ
 عِجِي دُ خِيَالِ لُورُوَايْ ، دُ جِنْدِي اِفَاقِيْتِ ، دُ رِي دُ نَزَاكَتِ اِدْرَاكِ
 اَوْ شَعُورِ اَوْ دُ تَخْلِيَقِ دُ زَبْرَهْ چَا وُدُونِ شَرْيَكِي كِهْ پِهْ هَرِ
 صِنْفِ كِنِي وِي دُ خِيَالِي لَارِي خِنْدَانِ پَخْلَهْ لَرِي كُويِ اَوْ
 بِيَا دَا هَمِ دَهْ عِجِي سِپَرِ لَهْ خَوْ دُ خِيَلُو وَا رَهْ رَنُكُونَهْ پِهْ سِيبِ
 سِپَرِ لَهْ وِي اَوْ سِي كِهْ خُوكِ وَا اِي عِجِي دُ كَلَابِ دُ كَمَلِ وِوِي دِي
 پِهْ هَرِ كَمَلِ كِنِي پِيدَا شِي كِنِي نُو قَوْلِ كَلُونَهْ پِهْ دُ خِيَلُو
 هَمِهْ نَكْمَتُونُو بَا وِجُودِ ضَا ئِعِ يَا وِرْكَ شِي نُو خُومِرَهْ عِجِي
 حَايَهْ بَهْ وِي .

مَعْتَمِ بِنَاغَلِ اِبَا سَيْنِ يُو سَفْرَهْ عِجِي پِهْ خِيَالِي شَعْرِي
 عِجِي عِجِي ” غُورِخُوكُونُو “ كِنِي اِي دُ خَوْ لِي دُ خُونَدِ بِيْدَلُولُو
 دِپَارَهْ هَمِ يُوِي تَهِي قَدْرِي لَهْ حُابْ نَهْ دَعِ وِرْكَوِي خَوْ
 بِيَا هَمِ دُ تَهِي دُ مَدَا فِعِينُو پِهْ صِفِ كِنِي اَوْ دَرِبَدَلِ غُوَارِي
 (اَكْرِي زِمَا پِهْ خِيَالِ پَتِهْ دُ وِرَهْ قُويِ صِنْفِ دَعِ عِجِي دُ جَا دُ هِجِي
 قِمْتَهْ دُ دَفَاعِ حَهْ حَاجَتِ وِرْتَهْ نَشْتَهْ)

بِنَاغَلِ دُ وِرْخِ پَانَهْ مِشْرَقِ پِنِيورِ پِهْ يُو كَالَمِ كِنِي دُ
 ” هَايِ كِيُون “ دُ سَرِخَطِ لَانْدِي دُ هَايِكُو خِلَافِ پِهْ دَا سِي
 اسْتِهْذَا ئِي پِهْرَايَهْ كِنِي خِيَالِي وِسُوسِي شَرْكِنْدُوِي . لِيْكَيِ ؛
 ” هَايِكُو كِي مِثْمَاسِ سِجِي اِنْكَارِ نِهِيں ..... لِيْكَنِ پِشْتُو عَوَامِي
 ادبِ مِيں اِسْ سَهْ زِيَادَهْ شَكْفَتَهْ رُوحِ پُرُورِ اَوْ رُپُرُ مَغْرِ صِنْفِ
 سَخْنِ تَهْ مَوْجُودِ هِيَهْ . تَهْ كِهْ مَخْتَصَرِ تَرِيں پِهْرَايَهْ مِيں جِسْ

ولي ڪهدل - مقصد دا چي د تخليق جو هري قوتونو د ادب په
 هر ه شانگه ڪنبي د حان بڪاره کولو توان لري - اوس که شوک
 نر په گوته پتول غواړي نو شوک به ورتا اخر شه او وايي -
 بناغلي اباسين په تپه ڪنبي د تغزل د موجودگي دعوي
 هم کوي چي مناسب نه ده - په اصل ڪنبي تغزل د غزل سره تړلي
 وصف د لکه چي خرنگ په رباعي ڪنبي تربع په تشبيب ڪنبي
 تشبيب او عقل سره د تعقل نسبت وي - هم دغه رنگ په غزل
 ڪنبي تغزل وي اوس که بناغلي اباسين دا نه و بل غونبتل چي
 په تپه ڪنبي تيب يا تيب وي نو بناه په سهولت ي دا و بل
 شو چي په تپه ڪنبي بي انتها خون والے او شعريت وي - لکنه
 ده چي د بناغلي اباسين په دي حقله خپل شه خانتاه منطق
 وي - هسي خوک شوک تغزل ثابتول غواړي - نو په ڪا بي
 هوا ، چينه ، اواز ، حواني او مينه وغيره وغيره ڪنبي به ي
 هم ثابت کړي ولي هنج علي او فني اعتبار به ورتا نصيب
 نه شي - بحر حال د بناغلي دي خبري سره خوقطعا اتفاق
 نه شي ڪندے چي د هايگودي ارو مرو دري مصرعي وي - بايد
 چي هغوي د هايگو هي تي ارتقاء په نظر ڪنبي ساتلي وه - بله
 د تعجب خبره بناغلي اباسين دا کوي چي ” تپه ۹ + ۱۳ کی بحرون
 ميں ہوتا ہے ، ” ڪهدے شي چي د بحر ونونه د بناغلي مراد د
 تپي سلايونه يا چپي وي ولي د اردو ٿري روزمره او محاوره
 خو ددي جملي شه بل تعبير وړاندي کوي اوداغظ فصي

قدر تغزل په وه هايگو ڪي قسمت مي ڪهاں - تپه پختون
 جلت ، ذات اور فطرت کا سچا ترجمان ہے - تپه اور هايگو
 مي فني اعتبار سے تميز به ہے که هايگو مي تين مصرعي هوتے
 ميں اور تپه کي خوبي به ہے که اس مي تين کے بجائے دو مختصر
 مصرعي ۹ + ۱۳ کی بحرون مي هوتے ميں ..... اور
 فينا غورت کے نزدیک ۲ کا ہندسہ تخليق کي علامت ہے
 اس بنا پر دو مصرعي تپه کو سه مصرعي هايگو سے طلاق
 دينا عقلمندي نہيں ؛

زما په خيال بناغلي اباسين ته ددي خبري علم ضرور
 پکار و چي د اسانفو د بقاء په ورستويو زورا اور تخليقي
 قوت موجود وي او ڪله چي هم يو صنف د تخليقي جوهر نه
 عاري شي هغه که تپه ، چاربيتا ، قصيده او هايگو وغيره
 هر صنف وي بيا خپل وجود برقرار نه شي ساتلي اوس
 که ديو پنتون شاعر تخليقي زور په تپه ڪنبي ژوند راپيدا
 ڪولے شي نو هم د هنج شاعر د تخليقي قوت نه به اخر بيا
 ولي په هايگو ڪنبي ساه اوحي - ددي باوجود چي هنج تخليقي
 جبر او غير فطري قدغن پري هم نه وي لگولے شوے - بحر
 ڪيف زه بناغلي اباسين ته داسي گني شمسيه تپي په گوته ڪولے
 شم چي هنج ادبي بنگلا او عوامي ڪشش پکني نشته اکر چي
 شوک به ورتا هم د تپي وسلونو انڪار اونگي . اوس که
 بعض د تپي پيرا به د تفوق معيار گنيلے ڪهدے نو داسي به

پرانتلی شوی ده یا کومه تشیای پدرايه خپله کړې شوي
 ده د تفييلا تو باوجود بي حايه او ناقصه ده. خو که چري
 له ساعت له ورسره اتفاق هم اوکړه شي نو بناغله اباسين
 به دا حقيقتونه ځنگله په شاتسبوي چي د رکشي سفر د
 موټر ساينکل د سفر نه زيات محفوظ او د عزت جوگه وي.
 ځکه چي رکشه کني د پردي پوره پوره انتظام وي او دا
 صفتونه په موټر ساينکل کني نشته. بناغله اباسين وايي
 چي په موټر ساينکل د دريو نه زياتي سوري هم سفر کوله
 شي. او رکشکني دا گنجائش موجود نه وي. خو بناغله دي
 ماته دا او وايي چي اخر داسي کوم ضرورت ده چي په موټر
 ساينکل د دريو نه زيات کسان سوزوي او که چري داسي هم
 اوشي نو ايا خلقو ته به هغه کسان بسوي يا کم از کم اواره
 گرد نه ښکاري؟ زما په خيال د وکالت د وگړي تر لاسه کولو
 نه پس بناغلي ته دا علم ضرور پکار و چي په موټر ساينکل
 د گنجائش نه زيات تنان سورېدل يو قانوني جرم ده
 خو ښکاري دا چي په داسي مثالونو وړاندي کولو بناغله
 اباسين په چالاني کول غواړي. چي زه ورسره اختلاف
 کوم.

محترم بناغله اباسين دا هم وايي چي هاييکو د ټپي
 کړه مېلنه ده. او مېلماننه څوک د کور مالکان شي جوړوله
 زما په خيال داسي سوچ نه صرف تنگ نظري ده بلکي

د پښتنو د تاريخ، تهذيب او د رواياتو نه هم د لاعلي
 ثبوت ده. ځکه چي پښتنو کړه که د سر دښمن هم پناه
 واخي نو پښتانه ي په خپله توره او په خپله وينه
 حفاظت کوي هم دغه مزاج د پښتو ژبي ده چي يو ځل
 کوم صنف خپل کوي نو بيا ي نه پردي کوي. اوس که
 بالفرض ټپه هاييکو د کور مالکه جوړه کړي نو دا خو به
 د ټپي اعلي طرفي وي او دغه رنگ په ټپه نوره هم د
 قدر وړ او گرځوي. حالانکي حقيقت دا ده چي د هاييکو
 وجود د ټپي دپاره پيراساټ parasite نه ده. بلکي
 هاييکو د جهد للبقا په سفر کني ځان له نوي نوي
 منزلونه لټوي. چي د ځني استثنائي صورتونو نه
 يو اړخ ته ټپي سره هېڅ مشابهت او مماثلت نه لري بلکي
 د ماورن سنسېلټي او جديد حياتو په حواله هاييکو د
 ټپي نه څو قدمه وړاندي روانه ده. ځکه خو د بناغلي
 اباسين دا ضد هم بيخي بي حايه ده چي کني د ټپي په
 موجودگي کني هاييکو خپل ځان ژوند نه شي ساتل
 په دي حقله د بناغلي زېر حسرت دا تجزيه د لوستو جوگه
 ده. يکي :-

"خه موده وړاندي زمونږ پښتو ليکونکيو ډرنگه
 "خريکه" "ترايلي" او هاييکو غوندي نوو
 صنفونو باندې خپله طبع آزمائي شروع کړې

ده۔ او خيالي ڪلهي توانائي پري صرف کوي لکيا دي.
 دغو اصنافو ڪنهي ”شريڪه“ او ”ترايلي داسي“ و
 ڇي خيل وجود ڪنهي ڏ توانائي ڏ فقدان له سببه
 جي ڇاه وړاندي سفر جاري ونه ساتل شو
 اولاي ڇاه سڀر ڪنهي پونهي نه ده وڻسلي ڇي
 خيل منطقي انجام يا طبعي مرڪ سره مخامخ شو
 يواڻي ”هاينگو“ داسي تن او تند جاپاني صنف
 وڇي به پڻتنه خاوره ڪنهي جي خيالي جسر ڇي
 مضبوطي ڪري..... دا جاپانے صنف ڏ خيل
 مخصوص مزاج، طرز او ڪره وره ڇاهل وو. ولي
 دي ڇاه ڇاهنگو ڪنهي پڻتنو شاعرانو ڏ پڻتون
 بوتي قلمونه وگول او نن دغه بوته وده کوي
 او ڏ بيوي تنه وري وڻي شڪل اخلي۔ ڏ پڻتنو
 سترگو ته جي داسي رنگارنگ ڪلمونه سپري دي
 ڇي بناوت او سينگارته جي سترگي برهيني؛^{۱۵}

بناغله اباسين ڇاه خيل ڪالم ڪنهي يو عجيبه خبره دا
 هم کوي۔ ليکي ۱
 ”میں ادب کے ادنیٰ مفتی کی حیثیت سے یہ فتویٰ جاری کر رہا
 ہوں کہ پشتو ادب میں ٹپ کے ہوتے ہوئے ہائیکو کی بدعت
 کی چنداں ضرورت نہیں؛^{۱۶}
 گران بناغله دنته يو واري بيا تيندک شوے دے۔ ڇکه ڇي

اول خو ڇاه ادب ڪنهي ڏ مفتيانو ڏ سره جوارنه پاپدا ڪنهي
 ادب ڇه شريعت کورپي خوننه دے او ڪه ڇري ڏ بناغلي دا
 ارمان وي ڇي ڪنهي هغه دي ڏ ادب وڇي مفتي او منل شي نو
 بيا پکارنه وه ڇي خان ته جي ڏ ادني مفتي نسبت ڪپے و
 ڇکه ڇي دغه رنگ انگار او افتخار دوايه رايو ڇاه ڪنهي
 او دا عمل اجتماع ضدین گهڻل ڪنهي۔ دا حقيقت دے ڇي ڏ
 اعلي ڏ تلازمي او ڏ علم ڏ وصف نه سڀوا مفتي مفتي ڪپدے
 نڌا شي۔ مکنه ده ڏ مفتي اعظم ڏ منصب به وجه بناغله
 ددغي غلط فهمي بنڪار شوے وي او مغه رنگ ترپي ڏ ادني
 مفتي دا بي لاري ڪوونڪي اصطلاح سرڻوشوي وي۔ بيا هم بناغلي
 ته دا پته لگبدل پکاروه ڇي ڏ ادني مفتي ڏ نسبت سره فتوي
 ڏ منلو او سجت قابله نه باقي ڪنهي۔ خو زما به خيال گران
 بناغله اباسين لوستونکو ته دا وڻل غواڙي ڇي ما هر ڇه
 فرمايائي دي يا زه ڇي هر ڇه فرمايم۔ هيچري جي هم اوننه
 مني۔ يا دا هم ڪپدے شي ڇي بناغلي اباسين ڏ ادني او مفتي
 ادبي مشورو و رکوونڪي ته ڏ ادني مفتي تامل ورکوي۔
 والله اعلم بالصواب۔

بيا هم زه نه پوهينم ڇي بناغله اباسين هائیکوته
 بدعت ڇاه ڪوم خيال وڻي دي ڇکه ڇي ڏ تخليق عمل يو
 مقدس او سڀڻل عمل دے۔ او هر ڪڏي هائیکو ڏ تخليقي زره
 چاودون راز پڻدلے يو ژوندے شعري صنف او ڪر ڇپو

نو بيا ولي بناغلي اباسين چي خيله هم ذ لفظ د حرمت منون
 دے دا ناروا خبري کوي خوداسي بناغلي چي په گسران
 بناغلي د بدعت معني په سم ډول نه ده منکشفه شوي
 او د تفهيم په سلسله کني د ذهني انقباض او عدم سهولت
 بناغلي شوي دے.

د ساهو ليکونکو د څلور شتم اپريل دوه زرم د روداد
 ترمنه بناغلي واکتور راج ولي شاه خوک صيب دا سوال راوچت
 کړو چي لکه څنگه پته په موسيقي کني خيله ځانته يوه
 پيژندگلو ري ايا هائيکو هم په پښتو موسيقي کني ځانته
 يو داسي پيژندگلو او ځانگړي آهنگ راپيدا کول شي او
 که نه.

د بناغلي واکتور صيب په خدمت کني عرض دے چي
 موسيقي او ادب دواړه ځان ځانته ځانگړي دي - عموماً
 هنرمندان او نقادان د موسيقي شمار په لطيفو فنونو
 کني نه کوي. او ثانوي حيثيت ورله ورکوي. نو اوس
 که چري هائيکو د موسيقي په زير و بيم نغمه نغمه نه شي نو
 بيا هم د هنري په ادبي مقام کني هېڅ کس نه راځي. دويمه خبره
 دا ده چي هائيکو هم غنائيت، آهنگ او ردهم لري نو
 هېڅ وجه نشته چي سازونو سره دي هم آهنگي پيدا نه
 کړي په دي سلسلې کني د بناغلي محمد اياز غزل او بناغلي
 شكيل ناياب هائيکو د مثال په طور وړاندې کېدے شي چي

د زلمه رايگوني موسيقي د تشب و فراز سره ئي راز و
 نياز کړے دے.

د ذکر شوي روداد مطابق بناغلي واکتور راج ولي شاه
 خوک داخيال هم بناغلي کړو چي هائيکو په پښتو کني ځکه
 خوبښيي او مقبوليت ئي بيا موندلے دے چي په پښتو
 اولسي ادب کني د دي سره تره دو نکلے صنف شته. اوس
 تعقيق پکار دے چي هائيکو پښتو ادب ته د جاپان نه راغلي
 ده که نه جاپاني ادب ته د پښتو ژبي نه ورغلي ده. ولي
 بناغلي قلندر مومند د دي خيال سره اتفاق او تکړو او
 څرگنده ئي کړه چي هائيکو د جاپان يو معروف او منلے
 شوي شعري صنف دے. لهذا نه دي پکار چي مونږ دي
 د هر راتلونکي صنف جرړي په خيله خاوره کني د
 لټول ضد اوکړو. او بيا په داسي صورت کني چي هېڅ
 قرينه پرې دلالت هم نه کوي. زما په خيال د بناغلي
 قلندر مومند راي په دي لږ کني بڼي درسته ده. ځکه چي
 هائيکو د جاپان د اوږد نظم هائي کائي نه په تجرباتي بنيادونو
 رابيلله کړي شوي ده. که چري دا وو بلے شي چي د هائيکو
 جرړي په هائي کائي کني دي نه چي د پښتو په اولسي
 ادب کني نو مناسب به وي ولي بيا هم که په دي سلسله کني
 څوک تعقيق کول غواړي نو قدغن پرې نه دے گول پکار.
 ممکنه ده چي دغه رنگ گني اکشافات محي ته راشي.

زما منڇي ڏٺي غند نه کول خيالي تهذيبي او ثقافتي
 جرڀي غوڻول دي. يو باشعوره فرد به هم داسي نه وي
 ڇي داسي به اوغواڀي خوزه دا هم نه غواڀي ڇي هائيگو
 دي ڏينتنو په مبله دوسته سيمه بي له شاه جرمه تهسي
 او بي له شاه گناه سنگسار ڪي شي. اول زما خيال وڃي ڏ
 هائيگو او ٽيڀي موازنه او مقابله غير فطري ده. بي ڀي
 سوچ او ڪو وڪه چرته به دي بهانه ڏينتنو تنقيد چولي
 ڏ ٻيڻ بهاملغرو نه ڇڪي شي نو قباحه به ڪيڀي
 نسته. چونڪي ڏ هائيگو به فني او فڪري ارتقا ماپه خيل
 مضمون ”ڏ ڀنتو ادب ڪمپيوٽر هائيگو“ ڪڀي تفصيلي خبري
 ڪري دي نوب ڀي هائيه به نه وي ڪه ڏ ڀنتو ٽيڀي به حمله ڄم
 شاه اووايم.

دا حقيقت ده ڇي ڏ ٽيڀي ڪڀي توصيفي اڀخونه شته خو
 حئي خويونه ڀي داسي هم دي ڇي ڏ تجرڀي او ارتقا بڄي توان
 نه لري او په ذهنونو يوه سترڀي ڪوونڪي خاموشي
 خوروي. ڏ مثال په طور هره ٽپه ڏ ”يا قربان“ يا ”لکه زار“
 نه شروع ڪڀي ڇي ڏ دوستونڪي يا اورڀدونڪي په وينه
 ڪڀي ڏ يڪانيت زهر خوروي. اوددي ڇا انگورو ڏ ملا تره
 بغير يوقدم هم وړاندې شي تله. البته حئي پوهان ”يا
 قربان“ ڏ ٽيڀي لازمي جز ونه مڃي. بجز تقدير ددي نزا ڀي
 اڀخ نه يوطرفته دوڀه خبره دا ده ڇي ٽولي ٽيڀي په يو

واحد، متعين او معلوم وزن او اهنگ ڪڀي وي او په هڻڻ
 حال ڪڀي ڏ خيلو ٽاڪلي شوو او اوزونو دائره يا حصار نه
 شي ماتوله. او ڏ خيلو سرونو له جادونه نشي راو تله
 ڇي زما په خيال ڏ ٽرگيت يو رخ ده.

بناغله پروفيسر داورخان داود ليکي
 ”ڏ ٽيڀي خيل يو محسوس او محسوس هئيت Form
 بحر يا اهنگ (Rhythm) ده ڇي په يوه نيمه
 مصرعه ڪڀي يو ڇهر اوڀر او طويل مفهوم بيانوي“

نه پوهينم ڇي بناغله داود صهب ڏ ٽيڀي
 مصرعي په ڏ ڪر ڪڀي ”يا قربان“ په شاه معلمت نظر انداز
 ڪوي. بحر نوع زما منڇي په معنوي اعتبار ٽپه په ڪوزه
 ڪڀي ڏ سمندر بندولو اعجاز ده خوداهم حقيقت ده
 ڪه يوه ڇهره بناخته پڻغله هم وي او يو رنگ جامه
 اغوستل ڀي وظيفه ڪري وي نو ڏ ظاهري لباس يڪانيت به
 ڀي ڏ بناخت ڏ گڻيو اڀخونه نه ڏ ذوق او دلچسپي سترڀي
 بل اڀخ ته واروي اوس ڪه هم هغه پڻغله ڏ وخت ڏ تقاضو
 مطابق ڏ نوي فڻشن معقول او رنگارنگ جامي واغوندي
 نو ڏ ژوند شومره سپرڀي به ڀي ڏ ڏ ڪلاڪانو ته ڇڪول په
 لاس اودرڀدل غوره ڪري. نو بايد ڇي ڏ هائيگو منگدين
 او مخالفين ڏ اصولي سياحتونه قطع نظر خيل قيمي وختو
 بي هائيه ڏ ٽيڀي په وکالت او ڏ هائيگو په مخالفت ڪڀي نه

ضائع کوي. بلکي ٻهه دي د نوو، مناسب تجر بوسه اسنا
 کري اوداسي هيئي، داخلي او خارجي تجر دي په کني
 اوکري چي د فكري رفعت سره سره پکني په هيئي او
 ساختياي سطح هم دا صنف د تنوع سره مخ شي. خودا کار
 پر رياضت، لوه سوچ او هنر مندانه جرات غواړي. کيد
 شي چي حئي پوهاند دا هم اوواي چي د هيئي تجر بوا تنوع
 دا عمل به د ټپي پيژندگلو ورکه کري. دا هم ممکنه ده
 چي يو نقاد خوله راپورته کري چي د ټپي خپل خاص او
 معلومه وضع د ټپي ديقا او استحکام ضمانت دے او دا چي
 دا خاص رنگ په ذوق او ذهن بيخي د ستومانۍ لري نه
 راوي خو زما په خيال په دي ماورن اړي کني به دا قسم
 خيالات محض يوجند باقي رد عمل وي يا دعادي نشي
 د اضطراب کوکه به ورته وپل زياته بنا وي. ماته
 پته ده چي کاسه په حائے پروت وي نو دروند وي خو
 هوبنياران دا هم واي چي اوبه په حائے اوربني نو
 دنه شي او بيا تخليقي اصناف د کافي د جبود خاصيت نه،
 بلکي د اويو د روانۍ او تحرک د خويونه په خپلوي ژوندي
 اوسي. هکله زه غواړم چي په ساختياي اعتبار هم په ټپه
 کني د بيدلون مناسب تصور کونه لامل پکار دي. دي
 وضاحت سره چي دا به د ټپي د ارتقا هجي وي نه چي د
 ټپي د انقطاع. اوکه چري دغه تجر دي د ټپي د روح سره

متصادم نه وي. نو لازماً به خپلي پني مضبوطي کري.
 گني نو په بل صورت کني به ي ادب پخپله د نامقبوليت
 فصله واوړوي.

دا هم حقيقت دے چي حئي نوي شاعرانو په ټپه
 نه صرف تضمين کړے دے بلکي ورله ي د يو مستقل صنف
 شکل ورکولو هلي خپلي هم کري دي. بناغله سعيد گوهر ددي
 فارم او هيئت تعارف، په دي ډول کوي.

"دا د ټپي د رومي مصرعي نه شروع شي او
 په دريمه مصرعه ختم شي. ددي منج تر منجه شپن
 نوري مصرعي چي د ټپي مضمون سره تعلق لري
 هم وي. اول شعري د ټپي د اولي مصرعي سره
 هم قافيه وي. د دويم شعر دواړه مصرعي ي
 خپلو کني هم قافيه وي. دا ددي صنف اوله
 برخه ده. ددي وزن د ټپي د رومي مصرعي
 مطابق وي. دي نه پس دويمه برخه کني خلور
 مصرعي سره د ټپي د آخري مصرعي وي. دا
 دواړه د ټپي د مصرعي سره مترف او هم قافيه
 وي ددي وزن هم هغه وي چي د ټپي د آخري
 مصرعي دے."
 مثلاً:

اندېښني مه کوه جانانه

داخو دي باسي له جهانه

دا به دي کور جوړ کړي په زړه کښي

ستا د گوگل په ښاريه کښي

خان ترې ساته بچي اوږده لري لاسونه

کړي به خازه ستا د رخسار تازه کلونه

حکله خي وایم چې وېر مه کوه غمونه

اندېښنو خو اړکړل تر شود و سپين بشرونه

لوستونکي دي پخپله فصله اوکړي چې په دي تجربيه

کښي ټپي د محبوبې د قلا صورت اختيار کړي د او که نه.

او دا هم چې دي شکل ته تجربيه وېل پکار هم دي. زما په

خيال دي عمل د يو نوزايدده صنف د تعارف په قربان کار

په قرباني کړي ده. حکله چې په ښوولې شوي صورت کښي

په ټپه کښي د داخلي تجربې او هليتي تنوع هېڅ نموني په

لاس نه راځي او د ټپي خپل شناخت پکښي هم ورکېږي.

(لهذا تجربيه محض د تجربې دپاره نه ده پکار بلکې د يو

صنف د پرمختگ خيال پکښي ساتل لازمي پکار دي.)

هم دغه حال د ښاغلي سهيل خټک د مجموعې ټپه ايز

هم د د مستقل عنواناتو تر لاندې ازاد نظمونه ليکلي

شوي دي او اخري دوه مصري ټي د ټپي وړميو مصرعو

سره په قافيو کښي تړلي دي او بيا ټي د يوې ټپي په تړون

نظم سرته رسولې دے چې د نظم نقطه غروچ يا کورگس

ورته وېلے شي. خو متاسفانه زه به دا او وایم چې د

ښاغلي سهيل خټک ټپين هم د ټپي په سټرکچر کښي هېڅ

ارتعاش نه دے راوستلے.

دغه رنگ ښاغلي راج ولي شاه خټک هم په ټپه کښي

د تجربې په خيال تر خپله حده کوششونه کړي دي. خو

دا کوششونه هم کم اوزيات د ښاغلي سهيل خټک د ټپين

سره مماثل دي.

اوس که زه دا او وایم چې دا ټولې هلي خپلې د ټپي

هليتي تجربې نه دي بلکې په ازاد نظم کښي د ټپي د

پېوند کاري او قلم گولو هېڅ دي نوزيات موزون به

حکله وي. چې په داسې واره صورتونو کښي د ټپي په

قديم فارم باندې هېڅ ارتقائي اثر نه دے غور هېدلے

بلکې د نورو گټو لندو او اوږدو مصرعو امېزش د هغې

جامعيت او اختصار ته هم نقصان ورسولے دے. لهذا

دي سلسله کښي داسې تجربې پکار دي چې د ټپي د مزاج

تکمله خو وي ولي د ټپي د فطري او فني غوښتنو او

خورو ورو امکاناتو داسه نه ماتوي يعني ساختاتي ارتقا

دي د ټپي د فضائي سرحد ونونه بهر نه اوځي چې د

انقطاع حد پرې جاري کړي. مطلب دا چې ټپه دي د

خپلو کړو وړو مطابق خان ته د نوي ادبي تحريکونو رنگا

رنگ جاڳي ضرور اغوندوي. خود لباس دپاره دي خپل وجود نه لندنگ کوي. هيله لرم چي لوستونکي به تما په اشاره پوهه شوي وي.

بصر حال د خپلي موضوع نه د يو خاص قسم گهرن او خنډه کولو نه پس بېرته واپس راځم. او لوستونکو نه پوښتنه کوم چي دا بحث چي په ښه ده هايښوښه نه ده. د ټپي په موجودگي کښي د هايښو د تخليق جواز نشته يا هايښو زمونږ د خاورې سره هڅه خپلوي نه لري. ايا دا بحثونه پښتو ژبي او ادب ته څه فائده ورسول شي. او د هايښو په راتلو پښتو ادب ته اخر کوم زيان او تاوان ورسېدل د.

زه دا خبره منم چي هايښو د پښتنو د خاورې نه لارښېدل شعري صنف نه دے خو ولي که يو بهرني صنف د پښتون د تهذيب او کچې د ارتقا او احيا ډمه په خپل سر واخلې او ښه په ايمانداري سره يې خدمت کوي نو د پښتنو عدالت به ورته ددې خدمت گذاري دا سزا ورکوي چي د سر غوڅولو فيصله يې صادره کړي. کله هم نه ځکه چي پښتانه د خپلو وفادارو په مرگ مړه او ژوند ژوندي وي. ځکه خو د ځني پښتنو ناقدينو د هايښو سره معاندانه رويه زما د پوهې نه بهر ده.

بهر کيف دا حقيقت دے چي هايښو په دومره لنډ وخت

کښي په پښتو ادب کښي ځان ته دومره لږ مقام پيدا کړے دے چي تصور يې هم نه شي کېدے دغه وجه ده چي ټپي چي زرگوننه کاله تاريخ لري او د پښتو ژبي زوړ او قديم زرخيزه شعري صنف دے. اکثر و نقادانو هايښو سره اوږه په اوږه اوډوله او د دواړو تقابلي شروع کړو. زما په خيال د ټپي او هايښو موازنه پخپله د هايښو د مقبوليت او بريالۍ کېدو سندنامه ده. ځکه چي هايښو پښتو ادب ته تقريباً شل کاله اگامو راغلي ده. چي يو ادبي صنف په دومره لږه موده کښي خپل طبيعي بلوغ ته هم نه شي رسېدلې ولي په هايښو د پښتنو په سيمه نه صرف ځواني او چوپن راغلي بلکي د يوې اندازې مطابق شپږ زره کاله زوړ صنف ټپي سره يې ناقدينو مقابله هم شروع کړه. اصولاً خود شپږ زره کاله استېلاص صنف او د شلو کالو د نو وارد صنف مقابله هم د عقل او منطق خلاف ده خو ولي که داسې کېږي نو دا ددې خبرې روڼي ثبوت دے چي هايښو نه صرف د پښتنو د نفسياتو خبرياله ده بلکي د پښتانه يې د خپل ذوق ترجمانه هم مني. ددې باوجود که ځني خلق د هايښو مخالفتونه کوي نو زيات نه زيات تېر نه دا راز راڅرگندېږي چي هايښو کښي يې کچه تخليقي زور پروت دے ځکه چي کمزوري ځينو نه د عدم اختلاف باوجود هم ځان ژوند دے نه شي ساتلې زما يقين

دے دهايلگو د منكرينو پي حايه ضدونه به هاييلگو د
اسمان رفتونه ته يوه نه يوه ورخ خامخا ورسوي دا
مبالغه نه ده بلکې ددې خبرې رنډې نغښې ، ژور آثار او
ژوندي شهادتونه رابنکاره شوي دي .

اوس که زما د خبرونه څوک دا غلط تاثر اخلي چې گڼې
زه هاييلگوله په تپه قوتيت ورکوم نو د بېد به کوي .
زما خو د زړه له تله دا اواز راپورته کېږي چې د پښتو
ژبې او ادب لمن دې فراخه شي او هغه ټول اصناف دي
پښتو ژبې ته راشي . چې ژبه او ادب پرې وده مومي . ذوق
ته پرې تکين رسي . ذهن ته تفریح بخښي . ضمير پرې
دابېدارېږي او ژوند پرې روښانه کېږي .

زه محسوسوم چې د ټپې او هاييلگو خان خانته مېدانونه
او جدا جدا تشخص دے البته د ادبي رشتې په اساس دا
دواړه يو بل سره په ختي موقعو مرسته ضرور کوي
خو د يو بل حقونه چرې هم نه را لاندې کوي او چونکې
دواړه مباحثو يا وجود دواړه اصناف د پښتو او پښتنو
سره تړل شوي اصناف دي نو د يو غندنه هم عقلندي
نه ده . بله دا خبره چې اعلي ادب په موضوعاتي او منفي
دواړو حوالو د جغرافي بندېزونو ، نسلي امتيازونو او
طبقاتي تقسيم نه بالاتر وي نو دا بحث چې دا صنف زمونږ
ابائي صنف دے او دا بل پردے او مهاجر صنف دے او بيا په

دې بنياد صنفونه د خوښې او ناخوښې باعث گرځول هېڅ
دور اندېښي او دانشمندي نه ده .

بنکاره خبره ده چې هغه خلق د پښتو ژبې او ادب
بېخي خواخوږي نشي کېدے . څوک چې هاييلگو د پښتو
ژبې نه ويستل غواړي او نه اوس هاييلگو دومره ورکه
سپکه او بې څوکه ده چې څوک به ورته په کېنو سترگو
اوگوري .

په درناوي
اظهار الله اظهار
لکچر اردو څانگه

اسلاميه کالج پېښور يونيورسټي

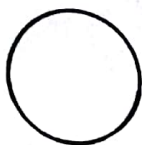

مأخذات

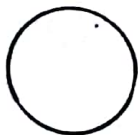
- ۱) آزاد اسفند، د اظہارہ ہائیکو تجزیہ، 'ورج پانہ وحدت' پبلسور، ۹ مئی، ۱۹۹۸ء۔
- ۲) اظہار اللہ اظہار، راتہ غور و نوکبہ بنگری شرنکوی سلمان پرنتورز جگہ محلہ پبلسور، یکم جنوری، ۱۹۹۸ء۔
- ۳) اسیر مکن، ایک نوجوان شاعر، اظہار اللہ اظہار 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن۔
- ۴) مشتاق مجروح یوسفزے، ائی اینکو کو صائیکو، غبر مطبوعہ۔
- ۵) اظہار اللہ اظہار، راتہ غور و نوکبہ بنگری شرنکوی سلمان پرنتورز بابو جہد روپ پبلسور، یکم جنوری، ۱۹۹۸ء۔
- ۶) اسیر مکن، ایک نوجوان شاعر، اظہار اللہ اظہار، 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن۔
- ۷) مشتاق مجروح یوسفزے، ائی اینکو کو صائیکو، غبر مطبوعہ
- ۸) ایضاً
- ۹) ایضاً
- ۱۰) پروفیسر داورخان داؤد، 'پہ او جدیدیت'، ص: ۹۷ تھاس پبلیکوشن، سلسلہ نمبر ۶، کال ۱۹۹۶ء۔

- ۱۱) پریشان داؤدزے، 'ورج پانہ وحدت پبلسور' ادبی ایڈیشن
- ۱۲) خبری اتری، پبلیکوشن، 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن
- ۱۳) اباسین یوسفزے، 'ہائے کیوں'، 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن
- ۱۴) " ایضاً " ایضاً "
- ۱۵) زیہ حرت، ادب بازار، 'ورج پانہ وحدت پبلسور'، ۲۳ فروری، کال ۱۹۹۸ء۔
- ۱۶) اباسین یوسفزے، "ہائے کیوں" 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن۔
- ۱۷) پروفیسر داورخان داؤد، 'پہ او جدیدیت'، ص: ۹۷ تھاس پبلیکوشن، سلسلہ نمبر ۶، کال ۱۹۹۶ء۔
- ۱۸) سعید گوھر، "د پبلیکوشن شاعری او وک اصفاف" اولس کوپہ ص: ۲۹ تا ۳۷، نومبر، دسمبر کال ۱۹۸۸ء۔
- نوٹ:۔ حوالہ نمبر ۱۸، مقالہ نگار د مقالہ تلخیص دے چھ د گران پروفیسر داورخان د قلم کاوش دے۔ لہذا د ہغوی پہ شکر یہ او جہرہ منہ۔

نشته پروا که سنگسار بپیمه زه
مرمه په دهی چی داسی نه دی پکار
کاږی دکمل په لاس کښی خونده نه کوی

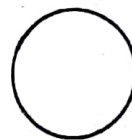

نن ی له هرڅه نه یقین پورته شو
میاندي چی هم بچو کښی فرق کوی
اوس به دچا جولی ته خان غورځوم

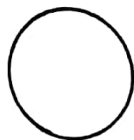
رې دې کړه وران د پښتنو وطنه
اوس درکښی غښی د ژوند پاتی نه دی
زامن د پلار مری ته لاس اچوي

دپر گنهگار ییمه خو ما اوځښده
رېه منت کومه ما سره بس
له مرگه پس حساب کتاب مه کوه

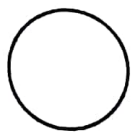

اے د کلهم انسانیت رسوله
تاچی څرگند کړه د ژوند ټول رازونه
رې سلسله د نبوت ختمه کړه

چا جينكى په لاره كړې نه دې
وېل مې سترگې به اوس نه پټوي
ورته زما د وينې ډرپ خټه دے

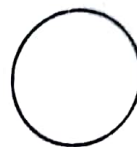

وايي جانانه بي اسرې مې نكړې
زه به كيله خټه د پردو نه كوم
چې خپله مور راباندې كور وړانوي

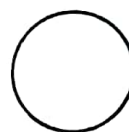

پرې به هوارې كشي شې بلا
كه د خپرات نه د خانانو د مرگ
غريب د خپل واده ډوډۍ سازه كړي

رانه په چم كښې دشمنې جوړې كړي
مخې كړي مانجه بيا مې نه پېژني
مور به د بنكلو په سر شرنه كوم

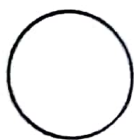
مرگ دې د داسې پښتو پرده شي
چې د انگن څكلونه او شو كوي
ترېنه ظالم له كهدسته جوړه كړي

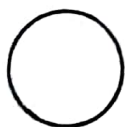
خه په سكون سره ژوند ون تېروم
يو خوا پټې كښې اوبه خور كومه
بل پله اور بل كپم دوومه واچوم

يم بي روزگارہ انٲرويو له ٲمه
مينه كوه خو راٲر غاٲه نه شي
ٲي ډ جامو استري مي مانه نه شي

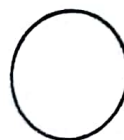

بازار كٲي گٲي ٲنه ٲنكاره مخونه
خو مونډ ٲي اووٲني ٲادر كٲي په سر
زمونډه ٲٲي مونډ نه ستر كوي

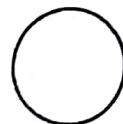

شٲريٲي ٲنه داده ٲي زٲه كٲو صبر
اوس ډ انصاف طبعي له چانه كوي
غله ډ قاضي كور كٲي ٲناه اخلي

ٲي ډي يوازي كٲم په نيمه لار كٲي
نو زه له ٲانه داسي ورك شوم لكه
ډ ميانډو غٲٲي ٲي خالي ٲاٲي شي

بل ٲوك به ٲرنگ رانه تاخيلوي
دومره ٲاسته كه دډي خوٲ كاٲي وو
نوگيدٲانويه وو ٲول خوٲي

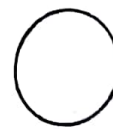

شٲر زه ډ كلي شريفانو كٲي يم
ٲوك ٲي لوٲم هغه مي قدر كوي
شمله ٲي جگله كٲمه غلا له ٲمه

خبر که دی سر نه لوپته پرپوته
چی طوفانونو کنبی راگهر شی د ژوند
شوک بیه له یو بله ستر ونه کوی

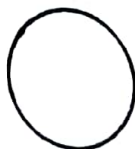

بیا په وطن کنبی زلزله راغله شه
پنځې له کوره په تلوار راوځي
رت دی جولی کنبی زمونږ خبر واچوي

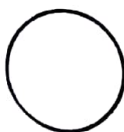

د لاسي کول له خو باران اسره وي
شپږې تېبې به راځي نه په ما
چی پېغله ناوې رانه مور کړه ځي

نو زما شونډې به پتري نه نیسي
زه چی نامه د خوشبو یو اڅم
د کلي په شانگه باندي اور اوکي

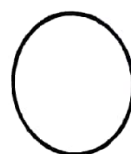

ستا پي رځی د هېرېدلو نه دي
چی تصویر ونه دي هم کورمه نو
وېم که مې ټول کله په کانو اولي

وايي زما غریبي بيدي نه شي
خو ساه مې اوځي چی د چم جینکی
راته و دوتو کنبی کالی پسخوي

په لوږو تندو ئې پروا نشته ده
وا ئې په گېډه دې نهره يم خو
راله پيدا چرته د سر سپورې کا

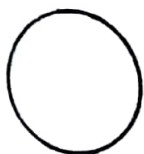

اومنه دا خاطر دې جمع لره
مينه زما د غلو خمتا خو نه ده
چې ئې په لارو گن کوئ شپړينې

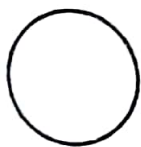

دا چې په خه فريب کينې گېډه ئې ته
ستا سر تنزې به هله ما مناي
که د اوبو لاره په ژونده نه وه

په پټو سترگو پرې باور مه کوه
شپړينې پام کوه چې تېر نه اوځي
د ملا منډه د جسات پورې وي

عبتونه مجبورو او خورل
خومره سنگينه حادثه ده د ژوند
شپړينه ژارې چې مې سر غوڅوي

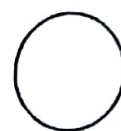
بې حايه نه دي ويرېدل د ښکلو
زما د تندي انتها داسې ده
بت هم رپېږي چې زه ساه اخلم

بشار د پندو دے تاته بنه پته ده
ته د کشتو ولونه مه پرانيزه
تور د سپوږمۍ په لمن پورې نه شي

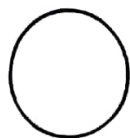

رب دې کړې خبرخودا شگون بنه نه دے
پنځله دولۍ کني هغې کور ته لاره
پلار چې ې چاله دې خوانان وړلي

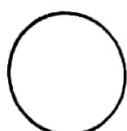

خه ننگيالي دې قاتلان د سيمې
د سر ساتلو په بدل کني مدام
لوڼه جولي ته د دېمن غورځوي

ناپوهي خبرخو ې حسي خوره ده
بټ خو ساکاني اختلې نه شي
خوک به په کانو کني قلم گلوي

خاوري به پوه شو د تعليم په مزه
مازيگره چې شي چپو ته د سيند
کتاب ورلپه کړو چکلان لاسو

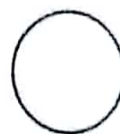

خان کني خوک توان د تماشې نه دري
بس د هوا په لور روان دي زغلي
خوک د پېر يانو په دولۍ پسې ځي

سڀيٽيس زمونڊن ڏ لاري ڇنڊا ڇو نه ٿو
چي اشارو ورته ذره اوکرمه
نو ڏ بنگاي نه پاه يو ڏو را اوڻي

زهره اخر صبر ڪري سلو ڪٽي وائي
کوه چي هر چا سره مينه کوه
خو شي له خان کور ته را اورسوه

په هنج فریب دلاسه ڪن به نه
کت چي پردے شو خود نهي شي شو
سترگي مي نه ورتي که ڊپر سترے يم

زهره ڪٽي ئي اور ڏ مينه بل ڇنگه شي
ڏ چا پاه کور ڪٽي چي شير يني زما
لوپه رونهي انغري ميه پراته وي

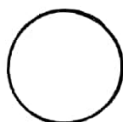

خمه مدام ڏ هو اکانو په رخ
يم ڏ پير يانو ڏ دولي په مثال
خان راتنه ماء سپاره بي کوره ناهي

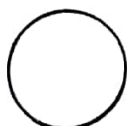

شونڊه مي رو ڏ چي شنه ڪٽي
اوزه پاه دي سوچ ڪٽي رگير يه چي
دوه توري يو تڪي ڪٽي خائ ڇنگه شي

اوس به په دې کښې تاته خه وایمه
زار شاه ستاله سادگه شیرینې
منې زما اوخوبنه خپله کوي

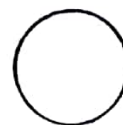

د برسنډې کملې شیرینې زما
که په جبو کښې هم مېشته کې مدام
تور به دې پورې په لنده نه شي

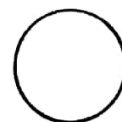

چې دې بهر کړو له دُرشله قدم
په مرگ حساب شوې شیرینې زما
خولې تاه توکلې لارې نه راجې بیا

دارې وهمه سرچینه یم د ژوند
تابه لیدلې وو رنگونه زما
خو که دې سترگې پټې کړې نه وې

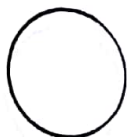
زه خو دنیا ته فرشته بنکارمه
بیره له دغې ویرې نه خرایمه
چې اصل مخې رایه ډاکه نه شي

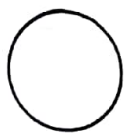
خه بې حسي ده په ماحول کښې دینار
پراته دې قتل توریالی د وطن
زه هنی مون باندي بېگم سره حم

د حقيقت دنيا کښې ژوند تېروم
په تلو دلاسه کښم نه
زه د ځوانۍ د خوب تعبير غواړمه

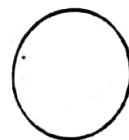

بلا ختلي دي په سر رقيب
خدای شته چې نور ورته هېڅ نه وايي
خو لږه منډه ترې ضرور خلاصوم

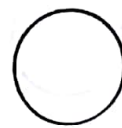

د مينې لار کښې چې ټيندک شمه زه
شړينه اووايي په خود کښې اوسه
داسې د لورې نه په دو ولي ي

وايي ځوانۍ به مې په کور زړه کړم
خو بې ننگۍ ته غاړه نه بدمه زه
مخ به مې اوس کفن کښې هم نه وينې

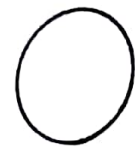

نن يوې بڼې خپل خاوند ته ويل
سختې بې حايه په وړو مډکوه
ته چې زلمی و ټابه څه نه کول

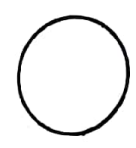

له سپينې بڼې دې حيا راځي خو
مه وايه دا چې فرېسته يمه زه
ته څومره وران وي تاته ښه پته ده

دا قافلې دې په سفر کېږي اوسې
خو کومه لار چې د منزل لاره وه
وايي چې نن هغه سېلاب يوړله

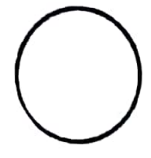

شیرینه وايي له تازار شمه خو
واده د ټول عمر سودا ده کله
دا خو زما او ستا خبرې نه دي

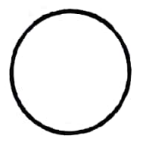

زمونږ نصیب زمونږ په لاس کېږي نه ده
وايي که اور ته موهم واچوي نو
د مشرانو وېسلي به منو

ماڅه غوښتلي وو او داڅه اوشو
نن مې له هرڅه نه باور پورته شو
چې مې د مړې گېډې چيچل اوليدل

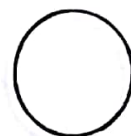

دلته انصاف د چيند خانو ټول د
پرېښودنه که داغ دې په لمن پرېوتې
سربله دې اوبايي لي که پوزه کوي

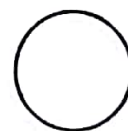

او وايي خپل عزت پخپل لاس کېږي د
چې شوکوي مانه زما لويې ته
نو ستا شمله به څنگه جگه ساتم

غوښتنې ستا ټولې بڼې داسې دي
لکه چې چرکه څوک په زور اونیسي
او ورته اووايي هاگی و اچوه

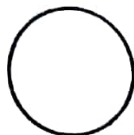

منم د مینې تقاضې منمه
قسم دي ما به هېڅ ویلي نه وو
خو واره چې خولې مین و اوخوړې

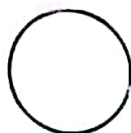

خوانه خوایي او د سپرلي مازیکس
داسې په یو بل کې غرق شوي وومون
چې رانه ورکې د خپل کور لارې شوې

خلق دي کار کېنې زمونږ کار نه لري
حد کېنې دي اوسې گنې بڼه به نه وي
مونږ خو په بیعه ځان له شر اخلو

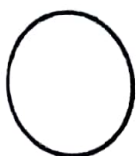
تېښته د ژوند له تقاضونه کوم
هر څه په سر سترگو منم شیریني
خو کوټې او یو کېنې ډوبېدل بڼه نه وي

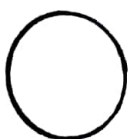
خدایه شته دشمن مي خوشحالېږي په څه
دا خو مي لويه د ژوندون گټه ده
چې محبت کېنې مي تاوان کړې دے

دوسره پوهېږي نه ماشومه ده لا
خان ترې بېخي ورک شي چې ما اوويښي
لا حادثو هوبنياره کړې نه ده

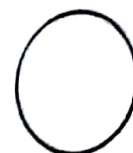

خوارلس کلېزي پېغلي ماته وييل
پوهه په بخت ده په عرونو نه ده
تابه دا خپلې تجربې دهوکه کړې

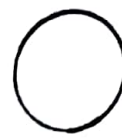

خوشحالېدم ورته بي حايه هې
چې دکيرېږي تېبتي مې اويدلي
پرې مې کړې نن خان له د برېتو خو کې

منم فرېبا دي خو صحرابنې د ژوند
ستا خواني مرگ مکي مکي گوانبون
د محرومي احساس په شاتېبوي

خان پخپل زورباندي ژوند ساته
گنې نوزه خو د قاتل اوښکه يم
ماله به شوک په زړه کېږي خائ راگوي

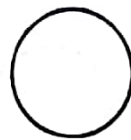

ژارې له سره لويته لرې کړې
وايي بهر له کوره شي مه کوه
گنې نو خان حلالوم لاليه

شپه کښې له کوره پښتني نه اوځي
مرگ دي روا دے خوځه خپل کاله ته
د نهر خاته نه مخکې ځان رسوه

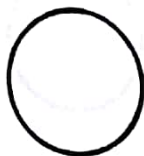

زما د زړه داغونه پرق اووهي
سپوږمې چې کور جوړ کړي نو ټوله شپه بيا
ما سره ستوري پټه پټوڼې کوي

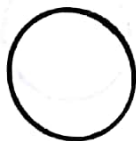

بي وفا نه يم خو شپږيني زما
د زانو سېل چې لا روان اووښم
زړه زما هسې په هوا غوندي شي

پدې دوه څنگه په تا ملا وټرم
وس چې دي اوسې بي خوندي نو ته
د خپل مېړه خبره هم نه مني

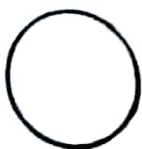

هرو قلم ترې راخستې نه شم
ماشومه سازه کړې له ځانه وايي
راله په لاس باندي گهرې جوړه کا

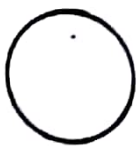

ددې خبرې په مطلب نه رسم
وايي چې ستانه زه اوزکاره شمه
بيا به څاروو ته بوټاوه کومه

مهرانه شوه دهره د پنتو پالنه
پلارې په موبن باندي جرگه کړې ده
نورې د شپې تياره کبې کور پرېښه ده

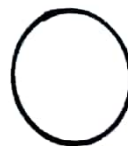

غله راختاي دي په کور، غلي شه
سوح ته مي پرېږده که خه لار راوځي
خلاص به له سره شو غوبل مه کوه

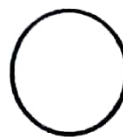

راوړي چې ماله پلوښې د سحر
شوک ي پلوقدرې هم اونته ويښي
کورته د شپې تياره کبې خان رسوي

خوچاته خه اوچاته خه بانه شي
د شلو ژرندو که راوځي وي خو
مېر شوي اخر د لوپښې پکي کبې

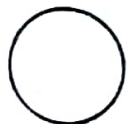
خلقو په ما بيدگساي کړي دي
ثابت که يوجرم هم نه شي په ما
زه به له دي کلي نه کډه کوم

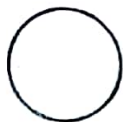
نوره مي هېڅ باندي پروا نشته خو
چې ستا تر دره مي در اورسوي
عقلونه زار شه له هغې تيندکه

ادوایی نه پوری کوم نکرینری
رانه چی بل وطن ته چی مینه
نو سره لاسونه دی په شرق اوگی

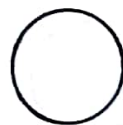

د پینتی کومه ادا او پستایم
په کومه ورج چی زه په کور کبې نیم
له آییني نه هم سترونه کوی

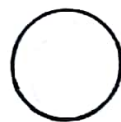

خوک ورته پورته هم کتله نشی
آچی سرتوره را اوچی له کوره
قول چاپېرچل شی لوپته لوپته

طوفان یی یونی جولی ته دچا
وایی نور وړاندې یی نظر نه گئی
لاس راله راکپه گئی غرقه شومه

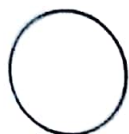

په ژوند کبې کتبه او تاوان خه وی لا
پرېن ده چی غرق شومه پروا نشخو
چی د واده ارمان یی اورژېده

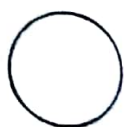

مور یی نن پلار ته په حېرت او وېل
خدای شته چی لور مو واده کړې ده نو
اوس هلو مو بن کړه مېله نه راجی

د ښار ماحول درنه څادر لري کپو
ياد کړه جهاز چې به راپورته شونو
شوي به کوټي ته په يو دو دننه

وايي بي حايه طبعي مه کړه له ما
اوتپه دا تپي په سپوري گني
څوک به سپوا مانه خرابه نه وي

زه ئي له خان سره مېرمن کړمه نن
ما چې ترې اوکړلو تپوس د کمر
پېغلي انگن کني په خړپوسو شولې

سارپه سارپه اهوڼه څله کوي
ستا د خواني تاو چې راپورته شي نو
اوبه اوبه شي ټول د واورې بتان

زه څه تپوس کوم او ته څه واي
يوه خبره دي هم روغه نه وي
تا جوړ په اوبن باندې سورلي کړې

خوښه دي خپله ده خو ياد اولسه
گډې به تل خاورې په سر بونډي
چې د خاوند سترگو کني خاورې نولي

ييم دُ تعبير دُ بلاگانو خوراک
په کوم فریب باندي دھوکہ کومہ مان
ياران په بپاۍ باندي پيا زگرځوي

دا بنه انصاف دے افرين شه په تا
يو خوا اوښان خلق په بپاۍ وهي
بل خوا څوک گفتم قدرې کولے نشي

پردي وطن کښي ې زړه خورغوندي شو
له خانه ورکې بنايسته پېغلوکې
سافران درسته يادېښي که نه

مانه داچې ستا د زور نه ې مده
خو چې زما گريوان ته لاس اچوي
نو ستا شمله به شو کومه له تا

ستدگي په ما باندي بښي توري دي
کورتۍ په ډبره موده پس راغله
په سرو جناو ې استقبال ماکوه

دومره زېږيلے ييم د ژوند حادثو
اونه چې هر کورکښي مېوه اويښي
په ما د کانو بارانونه کښي

خبرې پټې پاتې کيږي کله
مېرمنې تاکه شونډې اوکندې
وايي خوشبو ستا د بدن رازونه

خوږې راته وازې حادې اونيسي
له کوره ورک شوچې له کوره اوځو
مونږ د ژوندون په کوم پړاو پراته يو

ما ورته وپل چې کله مه پرېږده خو
مې کېده نه ځکه تېر ما بنام ئې
د بنار په چوک کېږي خو دکشي اوکړد

خاورې د پکنک په خوند پوټې شمه زه
ذره هم خپلاسي ته نه پرېږدي ما
شېرینه ماته مېلوکمان گموي

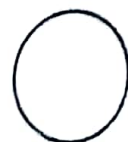
دا نه چې پوټې نه يم په سود او په زيان
خو چې خبره د پښتو راشي نو
زه به په چټي پيې باز پرېږدمه

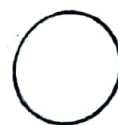
منزل ته گڼې مرحلې پاتې دي
لا د کښو ولونه مه پرانيزه
چرته تياره لار گڼې تيندک نه شمه

خدا ئے شتہ پہ خیلو کئی خہ پس پس کوی
خانونہ غلی کوی چي ما اوویني
خہ رازداری خوشته د مور او دلور

زہ چي د سیند چو تہ گورمه نو
راشني پہ سترگو می لاسونہ کیندی
وا ئی خہ اووایہ چي شوک یمہ زہ

بنہ روغ رمپ یم چي بھر یمہ زہ
کور تہ چي راشم نو بی حالہ شمہ
چا جو پ پہ ما بانندی تاویند کرے دے

دا حقیقت د چاندہ پتہ خونہ دے
درنگ سپر لو پسی لندین و حکہ
مونن پہ صرا کئی اوپہ خور کرے دے

مونن بہ سپور می تہ وو پغوا ختای
افسوس خودا دے چي زمونہ دکور
درشل کہ او درین پی، دیوال پی یو پی

بنگری پہ لچو کئی پہ خیال شرنگوہ
چي پہ سینہ کئی می غورنگ راشنی نو
پہ دریادونو کئی کشتی لاهو شئی

هَان چي دي ما باندي ناجانده كرو، نو
نور به سواله دي نه خه وایمه
بگري دي مات شه د پینزیو سره

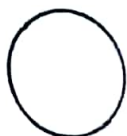

دي ستم به خه تعبير کوي خوک
بنا چي مي غرق کري نو شهرينه وایي
توبه توبه داسي به بيا نه کوم

چي هلو خلوکني د ژوند گيري شوي
د ميانو تينو کني شوده اوچ شولو
دا نو نده به چه چا پسي چي

غم زمونږ ټولې خوشعالي اوخوږې
عسرونه او شو چي زمونږ وطن کني
ختي روژي شي خو اختر رانه شي

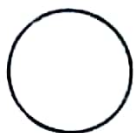

ورسره ډيري مجزي دي منم
خو زه د بکلونه ټپوس کومه
د زړه دا رنج علاج مي چاسره د

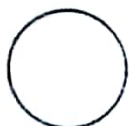

دا لپونه يوه پوښتنه کوي
ستاسو د ښار په ترکي فضا کني
خوک شته چي لاس کښي په سر د ټيم

ثوبه په خپلو کښې پښتو کوو مونږ
خه چې ارمان د زړونو اورژو
خوک د اختر په ورځ روژه نه نيسي

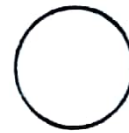

ساه راله دوبه د سپرلي هوا کړه
اوس د الفت طمعي دچا نه اوکړم
دکهل سينه کښې هم دکافي زړه دے

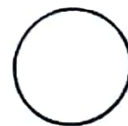

دخدائے نه اویرېنه ، غلے شه بس
سکڼې مابنام دے لارو نمر پر پوتنه
خوله به دي گوڼگله شي خبرې مه کوه

دومره خو حق شته په دي بنکلو زما
چې ئې په زړه پورې بنه کلک اونيسم
د بناستونو ، د جمال شاعر يم

دي کښې به رازخه وي پوهېن مه نه
په سمندر چې بارانونه کښې
او سوزي تندي نه زمونږ فصلونه

خاوري په سر باندي انبار شه په زما
وېنل ئې چوک کښې چا بر بنډ کړمه جوه
مور چې د لور له سره شال راښکلو

قد ي لوتېږي
او جينکي دکلي
ماتنه پستهږي

غم ي لب سپک شو
ما ايښي ته کتل
خان رانده ورک شو

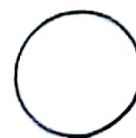

مح نې بد رنگ شي
چې پيري هوا اولي
ايشنه رنگ شي

څوک ترې خبر دي
د ژوند بلا غمونه
زما په سر دي

اوبدي ماږه شو
خو ملکان دکلي
د لوبې مږه شو

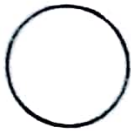
خسه چې وړاندي
نو اسمان هم راکوز شي
اوبو ته لاندې

ستابه تلوار وي
خوکه د پلار وي نو هم
ژرنده په وار وي

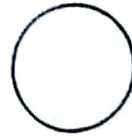

خوک وارخطا دي
راسته چې وايي دروغ
وايم رښتيا دي

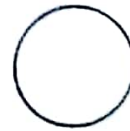

پېغلي چې پاسي
د ډېرو خولو نه ورته
لارې راځايي

اور د سينو کښې
شپړيني مه ډوبېږه
په گوتې اوبو کښې

خان باندې تنگي
پشکال غرمه شوې
وه سپرلي رنگي

لوټې شو اخلاص کښې
اووايه پاتې شېه شو
د کله په لاس کښې

په ٽال ڇي ڄاڻي
ڄاڻي زره ستري پڻي
اور ته ورداڻي

ڇي ڇي دي ٻنڪل ڪورم
خدا ٿي ته ڏهر ٿي سي
خاوري به ڪل ڪورم

نيت دي خراب ڏي
ڪڍي نو هر وڪڙ
ڪل ڏ ڪلاب ڏي

دا منڊو ٿري
په هر قدم شوخوري
ڏ خلقو ڇري

اور ڪڍي انگيستي
ستا تصويرونه ڪورم
خوب رانه ٿي

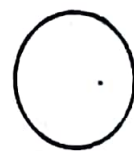

ڪور ته دي زرخي
ٿرنداه ڏ سوال پاه اوڀو
ڇرته ڪڍي ڪري

سَاه اوڻِي مانِه

پِه کومِه لارِي تَه

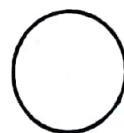
دُ زِرُه درمانِه

منزل دِي ورک شِي

پِه تُولِه لار چِي سِرِه

لِه بِنِي سِک شِي

جَنگونِه کِپِي

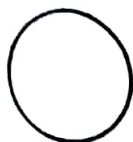
پِه تَوِيوَدو دُ وِينو

تَنَدِه ماتِپِي

وِينِي بَد تَل شَكِي

چِي دا بِنارِيان هِپِشِه

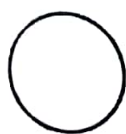
پِي دُ بُوَتَل شَكِي

نَمِر چِي پَرِپُوڻِي

سَتا لِه کَرِپوان نَه زِمَا

لاَسونِه اوڻِي

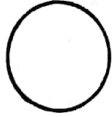
بِل پِه ما اور دِه

دُ اوڻِيکو دُووُ خاڻکو کِنِي

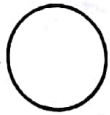
نِي حِدِه زور دِه

۱۰۳

یو خوب او خیال دے
کارغه زده کرے کله
د زړې چال دے

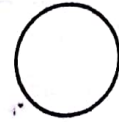
داڅه ناتار دے
اوس هر یو کور د کلي
د بنار بازار دے

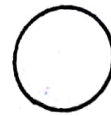
زړه مې غرقاب شو
د اوښکو یو څاڅکې هم
ماته دریاب شو

۱۰۲

دردونه زیات شي
زړه مې په واک کېښته دے
سربه مې مات شي

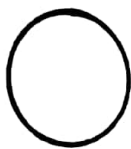
بارانے ورېښي
په زړونو اور بيلوي
ويښي خټکېښي

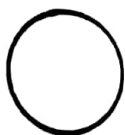
سپړلي پچي لار شي
هر څوک په غم اخته کړي
کلي وېجاړ شي

شماری بس ستوری
د شپې راپاسوي ما
کار راله گوري

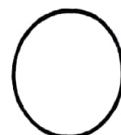

کيننه کم بختي
څوک دې ميراته نکړي
د چلو لبتې

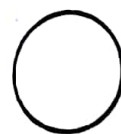

ستدرې واځي
را ټول دې نه کرمه زه
مر شومه هاي

خوشه فنکار ي
د پېغلو بت سازوي
هسي اوزکار ي

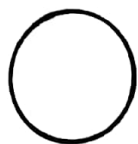

غرق شوې لاري
خوراک او څنک چي کوي
اوس په ولاړي

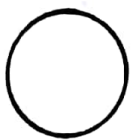

هسي به ونه شي
چي ترې اوبه نه اوځي
کوي به شنه شي

ڪور مِ زپه تڱ شي
چي نيمه شپه حجره ڪنبي
د بنگرو شرنگ شي

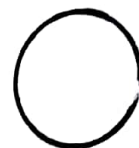

اوس هسي ٿاري
نه راجي خولي ته بهرتاه
توڪي لاري

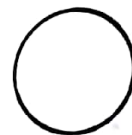

دا حه قيامت دے
خواني دي شوخه ده او
تصوير دي نت دے

اوس په هر لوري
اور مو په سر وروي
د اونو سپوري

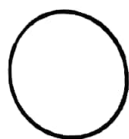

اوواي پوء شوي
ته چي مين شوي په ما
لاري توے شوي

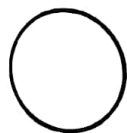

تیکاله غواري
لمبه چي نڪرم تنور
چي مِ ٿاري

واڻي ڪوڪو ۾
راته پڇڙي ٽپي
زه هائڪو ۾

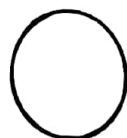

قصه خاني ڪئي
بڪاري ڪارهه مخونه
په آڻي ڪئي

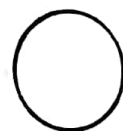

۾ په وسواس ڪئي
ڪلونه مراوي نه شي
د ڇا په لاس ڪئي

خوشه دستور شو
پانه ڇي ستا زيڙه شوه
نو ڇي دي سور شو

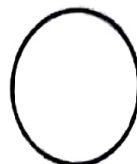

ڪور ڪئي تنها ۾
اوس به د زهه زخمونه
ڇا ته زه بنايم

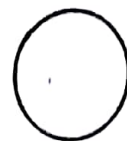

ڙوندڻه رنگين شي
ورهي تبتي په سا
اسان به شين شي

ستا چي ٻنڪالو شي
دُڙهه درزا تڙهه شي
هجو ٻه رو شي

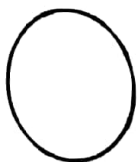

هي زما سپورے
واي هر شه منم خو
راته به گوري

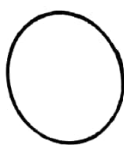

ژوند خومره تريخ دے
ذهن اوده دے په خوب
او زره مي ويخ دے

راته جغتېږي
واي يخني ډېره ده
واوري ورېږي

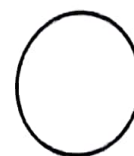
سم له ماښامه
شفق شفق خوره شوه
يو گل انډامه

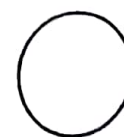
زما حيا ده
منم چي نور ستاده خو
بنجه زما ده

پندرونه نغبتی
پیغلی را اووتلی
له کوره تبتی

بنکاره به غلاشی
تاته چی گورمه زه
وار می خطا شی

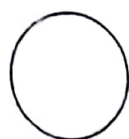

نپرونه درزبپی
چی آینی جوربپی
کافی ماتبپی

ژوند می رنگین شو
راکبپی مستی راغلابی
سرچی می سپین شو

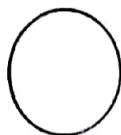

اوبه دی زور شه
چی ماتوی حدونه
خه نخ دی تورشه

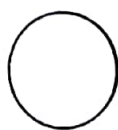

سرکه می سپین ده
به هنج هم نه پوهبپی
سودم ته شین ده

شومره سنگینه حادثه ده د ژوند
خپټې مو اوخوړې جذبې د وفا
يو بل تاه اوس د مينې خط نه يكو

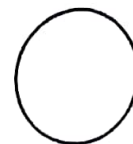

د خپل بنايست له زوره نه دې خبر
دراز قامته ، جادوگرې پېغلې
ډېر مې كچه كړې چې منتر پخوي

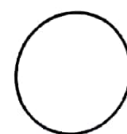

شېرینې تاسره له دغې ویرې
واده تاه غاړه اېغودله نه شم
زما به تاسره كوېش دن ماته شي

د کلي خلق شه برانده خونې دې
خدایه شته مری تاه به دې لاس پرېو
چې د هتيانو غلا په ټيټه کوي

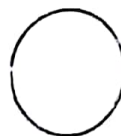

اووايي ټول د اکيچن كچه دے
ايكو ته هسي غوشحالېږې خله
خوك لېوني نه دې چې تا يادوي

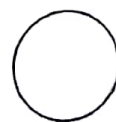

زړه غوشوي د اوازونو فرېب
چې مينانو نه نغې هېرې شوي
نو په پنجر و کښې ئې مارغان بندي کړل

دا کتپه و نه په نظر کښې لسه
زه به له خپله کوره ورک نه ومه
که هره لاره د منزل لاره وه

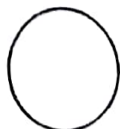

نن یوې پېغلې خپلې مور ته وپل
بیا به د خپل طبعې له ماته کوي
چې زور سړي ته مې په زور وادوي

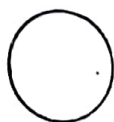

چې مزدوري په کومه ورځ اونه کړي
بچي مې ټوله شپه د لوبې ژاړې
د مزدورانو ورځ دې نه نماځي شوک

داسې ښاغلي هم ليدلي دي ما
ځانونه لوتې کړي په ادا د ډمو
او خپلو بڼو له جامه نه کوي

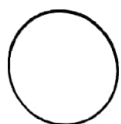

چې مې زما ديدن لاياد شي کله
بله قه او خپري په سره غره کښې
زد کونتر و سپل را والوخوي

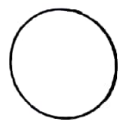

ناساڼي کړي که کړي نيازينه واي
د زړه په سر مې په ټوپک اولد
خو چرغکې په لاس کښې مه رانيسد

بي حايه ما سره ايرى مه وهه
همه بس همه وي كه هر شه واي
نه د چا لور وي او نه خور وي دچا

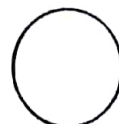

د پيتنو پيغلو تافي نشته ده
چي خوك ي او نه كړي تپوس نو خپله
ملا ب ملا ب خواني په كور زړه كړي

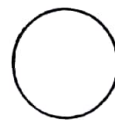

د ستومانى زيبه گي ي خولې نه وتل
چي ستره مه شه ورته ما ووېل
د بونى شونډې يو پ او نيوي

د زړه درزا ي په اختيار كې نه ده
بنار كې جوړ او شوله د هم چا و نه
د كور تمبه دې په يو درز لري شوه

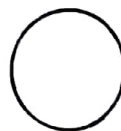
يوسمه چرته د ارمان جنازه
تا چي د كور ورونه بند كړل په ما
ماله به خوك په زړه كې خاى راكوي

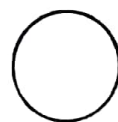
يوه جگړه كې زمون د كلي
خلغو را بېكل د اديرې حدونه
تول بيا د يو د بل په حد كې مړه شو

پنځله چې مانه انځورويو اخلي
ساه په سكيندو شي خه په گرانوئي
ستاسوڅه خيال دے د واده باره كني

په چاپېرچل كني خرابه دومره دي
په كومه وړخ چې پري سغتي اونكړم
وبم كه په خپله بڼه ظلم كوم

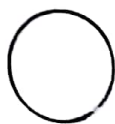

سرې قربان كړم خو د چا دپاره
دلته چې قدر د جذبو نشته دے
خوتي به څوك په درمال كني كوي

ته د ژوندون د مايوسو علاج لي
خوري وري زلفي خوري وري كا
چې انتظار څوك د سحر نه كوي

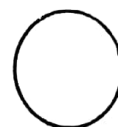

داسې خچور كړم از مېشتونو د ژوند
شېريني ستا خانه بدوش يادونه
اوس د زړه دشته كني پراو نه كوي

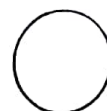

الله دي خبر او كړي په صدرچوك كني
كاري گليا دي اثارې ماتوي
او هسپان خپلو كني كپ لگوي

جرم دچا 'سزا دچا لوييه ده
يو د پوليس له سترگو خان ساتي او
بل په يوه پيسه قانون خرشوي

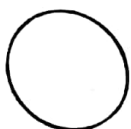

سپک راته مه گوري که غز نه کوو
گنې خوبونه به مو هم کړو حرام
مونه دچا ميراث خواره خونئ يو

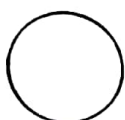

زړه ي غلبل، زلفي ي تار په تار وي
وېل ي زه وېره ي خونده يم
گنې نوته هم هېرېدې شي له چا

شېريني اوباسه زکوٰة دحسن
د افتونه نازلېني حکه
چې په وطن کني شوک خبراتنه کوي

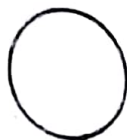

سر به بي حايه درله شه خوبوم
د پېتنوله هونيارى نه لوگي
کورونه وران کړي چې حجرې سازوي

په خه پوهېني نه ماشومه ي لا
دروغ رېنتيا به دي بنکاره هله شي
کله چې ستا خواني مېوه اونيسي

چې څه بلا يې ته يې حله جيني
زما د زړه د قيامتونو دروا
خدا بگو دکاني بت کني ساه راوي

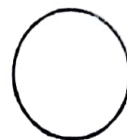

بيې د سرو سپينو خزانه شپري
درتاه خراب د چا نيتونه نه شي
کشي را اوسپه ماران پرايزه

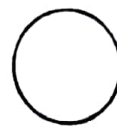

دا نظر وته به تيندک خوري ضرور
ستاسو د بيار کزو وېر لارو کني
وه کلا لى سم کړ خېدلې شي څوک

لاس راله مه راوړه ناداني جيني
بلا گرمي ده په وجود کني زما
پام چې پتري چرتو لمبه اونگري

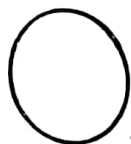

دېر تور زنان به داسې هم اوويني
چې يې سرگند شي دکناه رازونه
نور زر په خپله بنځه تور پوري کړي

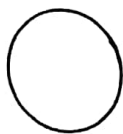

شپرينه اوواي په دېره مينه
چرتو خو لار غلطو لاديه
ويرېم لار چرتو غلطه نه کړم

شهرينه او وائي قربان شم له تا
غزل غزا مي راخوريني په زړه
ستا هايكو رانه پي هپي کړي

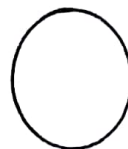

دوه ورځي ژوند دے تاته بنه پته ده
زړه ته راجخته شه د ناز مېرمني
سرکشي پر بنده د شيطان مې منده

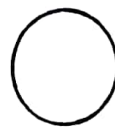

زما له خانه دومره طبع نه وه
خو چې قدم بدم د کالچ جينکي
را ته په لارو کني شيندي کلونه

د ژوند د حسن ننداري شه کوو
درانه پنلا ونه مو پراته دي په سر
کاله ته خو که چرته ملا نغه کړو

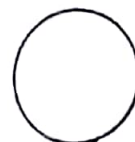

پر بنده چې پغلي جي په خپله لاره
چپه ي مه گني ستومانه به شي
توري پچو دي که راپاري شولي

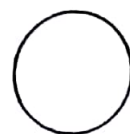

وايم چې ټولي ستوماني به اوځي
خو ولي دا ارمان مي اونه رږي
کورته چې راشه نو لاسترے شم

زۀ ئي له سترگو لگيدو اووېستم
ماله قسم راكړي چې غين مه كوه
او خپله ټول كله خبر كړي په هان

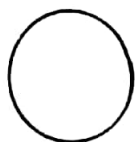

شكر دے سترگي زما اوږي نه دي
غريب سرے يم خو كل شانهگي زما
د چا عشونو ته پسخين مه نه

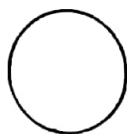

گن تصويرونه شي خواره په ذهن
عېن چې په نيمه شپه زمونږ كلي كېني
د سپو غيا شي، هكمامه جوړه شي

د حېرانتيا خبره ولي نه ده
غو ټوي چې كل شي په قيامت كېي د ژوند
هان راته وېر خدا لگوي بېكه بنكاره شي

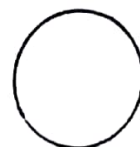
زنه مې اونيسي، سلگو كېني وايي
خلق خو خلقو باندي چل زده كوي
كور نه په نيمه شپه بهر مه اخځه

سیند ته کلونه ورگنډار کړي وايي
خه عملي کارونه هم وي پکار
زمونږه ميني کتابي ميني دي

چي د ياران شېبې رانکې شي کله،
هاغه ماتم شي راپه ياد د کلي
کچه کورونه چي اوبو اوږي وو

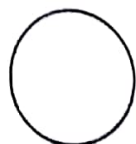

د انتظار هم خه حدونه شته دے
چي تر قيامته وي ولاړ دغسي
بيا عجوراً خلق قطار ماتوي

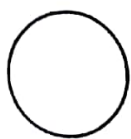

وي د بنايت د بني شمشاد حيني
چي خان دي نه پېرنده بنکاري هسي
لکه په گنډو کيني چي اوښ وي روان

زما د خاورو کور جوگه نه و ستا
شېريني ما په اسمانونو غوښتي
خه او کړم خدای راله په زمکه را کړي

اول دي خان کني دومره توان را ولي
چي په خندا کړي قيامتونه د ژوند
په غلي دي تا سره سيالي نه کوي

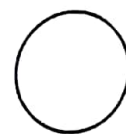

توي ويستي يو نوکر وېل ي
کور کني چي صېب نه وي بي بي ظالمه
چېر ناروا کارونه اخلي له ما

هر څوڪ چې څه اوکري، ربيبي هغه
لار کښي کښنه مه خپله لار اخله
ستا پخيل کور کښي هم تور سرې شته د

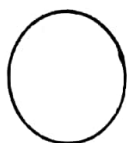

تاوده، ساړه که دي د ژوند اويدل
پېغلي مستي به درنه ټولې اوځي
بيا به په تا باندې غوټه رانښي

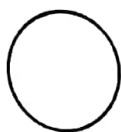

سترگي له دغې ويږي نه پراښوم
زما د زړه په رنگي ټټو اوناه چوي
ته چې شپږيني پوکڼي پرسوي

زغم به کوي چېر که حالات شي خراب
لاس چې د ورور مري ته وان چوي
د کور انگن کښي څوڪ دېوال نه وهي

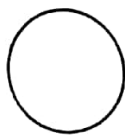

سمه شه ښځي په خپل حد کښي اوسه
زه د ټول کلي نه نفرت ورکوم
ته راته کور کښي دېوالونه وهي

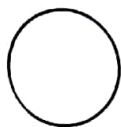

واورئ زما که ئي مني او که نه
که لږ مو هم سست کړو په ښځو پېږ
بيا به ترې گڼي او ښځي چوپړ وي

شهريني زره دے ترم شوه نده
نماشي اوبسكي عبت تويوي
کانهي اويو کني وراسته کني کله

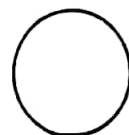

شده چي مي شونده شي د قام د ورو
کله د چرگو د بچو بعري شي
اونخلي خلو کني هيران بيلوي

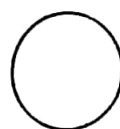

بن انتظار د عرومي ئي اوکپه
ترخو چي چرکه کورکه شوې نه وي
نو په هاگو باندي بچي نه کني

زرونو کني اور د ميني بل کړي گني
بي حسني دومره په ماحول خوره ده
سم پکني خدا بگو واوره کني سره

راقه ستا ياد داسي سرور راكوي
کله د ژمي په واورينه شپه کني
شوک په کمره کني انگي تي بله کړي

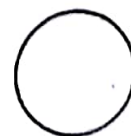

پهغلي د بنار پارک کني راټولي وي نن
وېل ئي راغله يوويشتمه صدي
ئې چي د کور درشلي اوغورخوؤ

د قام تور سرې دې سر تورې نه شي
تازه تازه غومپق غومپق پېښې اوس
گړې غېرات پېښې ' د اګې غورخوې

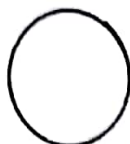

فتنه فساد به ترې جور پېښې ضرور
چې د خوارانو نه خانان د کلي
د گڼو چارې مزدوري هم اونښي

مات شي بچي د مصور قلمه
زما د خيال د شهزادګي رنگونه
خدائے شته چې ټول دې په اوبو وړي دي

لاړه شلمه مدي هم تېره شوه
خو لا زمونږ وطن کښې هاغه رنگي
خلاق د غار نه راوتلي نه دي

وېل ي راغله يو ويستمه صدي
دې کښې کوڅه کښې يو ملنگ چغه کړې
سحر را اوسه خټه شپه تېره شوه

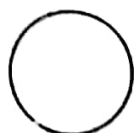

تا به وېل چې سره ژوندي ستايمه
خو داسې کوي مجبوري دې وي نن
فرېم نه چې تا زما تصوير لري کړو

اومنه دا خاطر دي جمع لسه
ماله پيه شاه سترگو کني چي راکو
ستا پيه کنا رکنبي خو اوسپن مانه

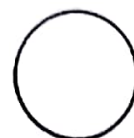

ورته مي اووي خيت شاه دے ستا
وېل ي غواړم چي برينه نه شي شوک
پرتو غاښونه جوړوم لاليه

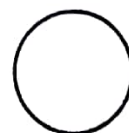

پېغلوکي ناوي خپل خاوند ته وېل
هر شاه چي کښي دابندي نه منم
زه خو شاه ستا لاسوته ناسته نه يم

شاه اوشو خبر دے که مي پېرني نه
مانه دي هاغاه ورخي هېرني نه دي
چي پيه خنکل به مي اوده پرتاه وي

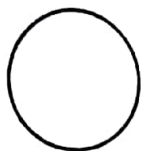
ډېره کم عقله ي زما بسونې
اوس دچا خولي خو شوک گنډې نه شي
زما پيه سر پيا سره شر مه کوه

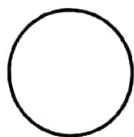
مونږ پيه جامو کني نه خاښېن وپدي
چي دا ده راغله يو وېشتمه صدي
کور که مو وران شو نو پروا د شاه ده

سکله اودر سڀني د نکھت قافلې
نله د کھل وږمه وږمه خوږېږنې
خوږيوڼه وينم تعبيس وناه وېشم

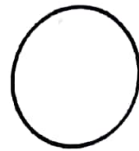

ټوله د زر او زور خيره ده اوس
ستاسو مخونه په چانه شوکوم
خوک د جرگو هډو پروا نه کوي

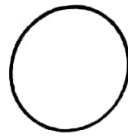

د نوي نسل څومره لوی زړونه دي
د پلار نيکه هډونه هم ورکوي
په اديرو باندې پلازې اودروي

زړه مې ټق اوچوي چې مېن کس خوي
شپږ يني خبر به شي دمه پکښې خوره
رب به زمونږه دا نېستی غوڅي کړي

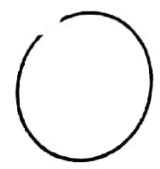

جذبه جذبه دي د ساحل خوږونه
غوږخنگ غورخنگ بڼي د شپې ځواني ده
سپوږمې په دې کښې هم سترونه کوي

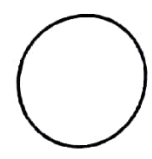

د شپې ټوفان چې شي راڅور په زمکه
زه د بې خونده اورکو له غمه
پورته په ستورو کښې پناه اخلم

زوم خپلې خواخې ته څرگنده کړله
بيا به زمانه هم گيلې نه کوي
لور دې مدام ماسره ژبه کوي

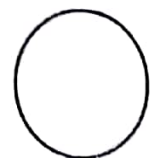

لږه سرتيزه ده بدخويه توده
که دغه يو عيب ترې نه هم اووتو
نوره قسم دے ډېره ښه جينې ده

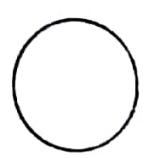

ته هم په پوزه باندي نه پرېږدي چې
زه هم د هائي بله پرېش مريض يم
زمونږ د دواړو گذاره گرانه ده

د نمر پيتاوي ته لا ناست نه يه
چې څوک تمبه زمونږ د کور اووهي
اوواني ، خان وبل چې ښکاره به خو

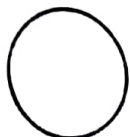

خدائے شته که غم وي که بنادي د کلي
واغوندي پېغلي د رښمينو لباس
په ما د اوسپنو نينې او چچي

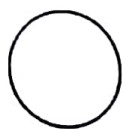

په بي اسرو پورې خندا مه کوه
بس کړه د خدائے نه لږه ويره اوکړه
د چا ازار دې چرته اونته وهي

دې کښې څوک لاره د منزل اوسوي
گوره څنگل کښې بيا په نيمه شپه کښې
د اورکو قافله لوتې کړله چا

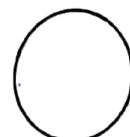

موښ ځکه سر باندي خپې گرځوؤ
چې د صحرا شپه يې باوره شپه وي
پېرې د بجای شي د باران شپه شي

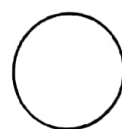

باران شپې شپې وربړي مگر
اورونه بل دي د نختر په اونو
بيا چرته تندر په څنگل پرېوتنه

زړه به اخر څنگه زما شي په ځان
سر کله او خورم کله نيم پاتې شم
سپوږمې په يو مقام ولاړه نه وي

څه ناروا د فاصلو دهوکه ده
چې يو ساعت يوازې کېږمه نو
زه په خپل ځان هم بدگمانه شمه

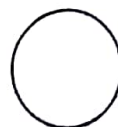

نيکاري چې خاورې مې په سر اړوي
زه ورته نيم نيم پاتې کېږمه نه
او لا مېوه مې هم نيولې نه ده

داسې که، شاخکې شاخکې کپړې کپړې
دا تندغرت زړه مې اور اوند کړې
شابه شبې شبې راوورېده

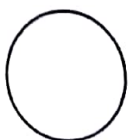

د خدای کارونو کبې شوکغه اووای
ماچې ئې طبعې د خوږ و کولې
د کرېلې نه هم ترخه اوخته

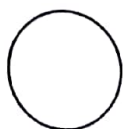

بسه په هر بنکلي مین شېرینې
واړه رنگونه چې راټول شي په حاکم
ترېنه د نمر سپینه رنجا جوړه شي

بیا چرتاه پېغلي ستومانې اوباسې
گنې نو داسې چرتاه شوې نه وو
د کور غنچې اود چينار اونوکبې

وايي جولى بدې ترخوخالي وي
کله ونه نه کبې انکې کبې زما
ما چرتاه شاړ کوهي ته اوغورخوه

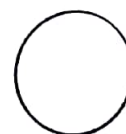

زما ترپا ئې د زړه تاو کموي
د پشکال خوږ چې سپوا شي کله
پېغلي خاري د بارانونو لارې

اوسپاري خلق سرو ليو ته د ژوند
راشې بيا يو ساعت له نه اودرېښي
ښکلي، زمونږه د وطن سپرلي دي

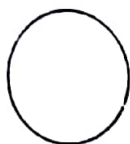

له جنگه ورستو ئې پخلا کړم پدې
سر مې ماتېږي ښو نه شمه
يوه د سپرین کولې خو راکړه کنه

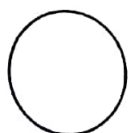

پنځلوکې هر قدم په خيال اخله
ستا چې له سره لويته پرېوته
راله بجایو سخته چټکه راکړله

ښه سمه دمه وي کارونه کيږي
خو د شهلا زړه کېږي خه غلا ده ضرور
ساک ترې سيلی يو سي چې ما اووښي

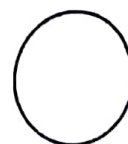
د زړه درزا راله په خاڼې اودروي
ټک ټک چې اورم دگريال، شپږيږي
وايم که ما باندي څوک جزې کوي

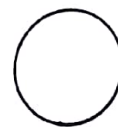
کښې او اوزونه مې سنگسار کړي ضمير
وايم که څوک مې په مری غلې شو
پنځلې چې خپو کېږي گوگلر وکان او ترې

هسي بي حايه اوس قرياد مه كوه
ستا د سينوغوتي هوارې خه شي
پي چي ماشوم له د فيهر ورکوي

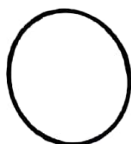

راله حلوا د ناشستي پنجه کړي
بيا راشي غور کښي راته پټ اووايي
د سرو ننگي راله جوړه اوکله نه

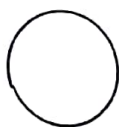

سم له ماشامه چرانونه وژني
په تا کښي خه ناخه تياره خوشته د
خدا ښته له ما سره دي بيا ويره کړه

خني کارونه د چاوس کښي نه وي
هر خه کېد شي لپوني خو کله
هکله کښي د انحر اونو کښي

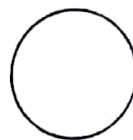

تابيا کومه د يو نوي سفر
اوس به په دي باندي خه زړه خوړ چي
د خوب تعبير مي اپوتنه اوخته

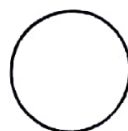

اوبنکي مي سترگونه روايي نه دي
دا خو د کلي د گودر په غاړه
قطار قطار پښلي تپلونه کوي

رب ي ژوندي لره خو سوچ کومه
خلق به خپل مړي اوس چرته اوږي
کلي اباد شو مقبرې وړانې شوي

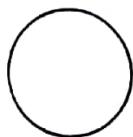

د زړه زخمونه چاته بنایمه نه
پکښې ې شمېره حادثې دي د ژوند
زه د سپرلو رنگونه ستایمه نه

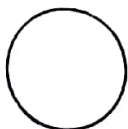

راوړي له ځان سره بهار اورونه
لمبه لمبه پکښې سوزېږي خلق
بل دي د ژوند په هره لار اورونه

مړم چې څوک نوم د انتظار اخلي
په ما به ټول کلي ته اور ورته کړي
نیکلي د هر چا سره لار اخلي

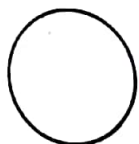

د زړه زورونه لېونتوب اوخوړل
اوس به زړې خبرې څه یادوم
ټول تعبیرونه رانه خوب اوخوړل

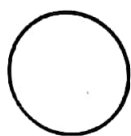

چې زمانه ټوله په خوب اوده شي
ترینه راپورته شي سازونه د ژوند
د کلي شاړ رهت کښې څوک دېره دي

شهرينده گونجي په تندي راوړي
وايي رښتيا رښتيا خبره كوه
ستا د جامو استري په خه ماته شوه

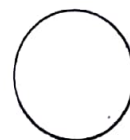

پي شماره داسي رڼوران شته ده چې
تميز د جنس او د جمال نه كوي
او وايي ټول خوندونه يو رنگي دي

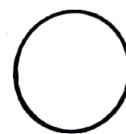

ستا د بنايت د فرېونونه زار
خو لږ مې پرېن ده چې خان او پېرتم
ما د بودي په ټال كښي مه خاڼكوه

زما تصوير ته يې ټرول وېل يې
پي د مرغی مې درله هم راوړي وو
اے د انگر كله چې چرتاه به يې

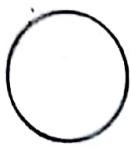

شه زورور دي مشران د كلي
چې د لمن داغ ته مې گوتي نيسي
او نېغه لار راته ښودله نه شي

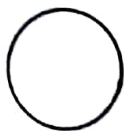

مړنه شم خاڼه راكړه د زړه په كور كښي
تاوده، ساړه كه د ژوند ما اووهي
زما بيه رېل نمونيا شي سگلي

بې د نازونو لوانې شېرینې
خان چاله ورنه کړې په لاس
کې رڼگونه به دې ټول والوې

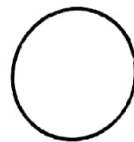

واي کيای دې په سر سترگو منم
مانه بیا دې غلجې شوې دې
خو لاس چې مات شي خپې غاړې لږې

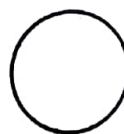

میاندي په داسې پښتو بوري شه
پاسې پردې تورسري او تختوي
بیا یې د خوښدو څوک تپوس نه کوي

خپلو همخولو ته شېرینه واي
سرتنه یې خبر شه خوباورې شي
رغېږي نه د پشکال لېوني

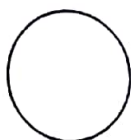

پوزه دې پرې نه کړې د قام لېونې
درنه په لاره تېرېدلې نه شم
ته د واده نه پس هم سمه نه شوې

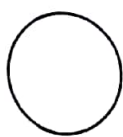

پېغلو وېل مونږ ته گناه نشته دے
چې د خپل کور ورونه بند شي په چا
نو خامخا چا سره لار اخلي

تڀنڀتاه له خپله خانہ خله کوه
پر بنده د سر سپوري دي مه ورکوه
خدائے شته دکور اوڼي خوک نه پرکوي

زمله به ولي په ما تنگه نه وي
چي ستا چينار چينار خواني شيريني
تل د اسمان سره خبري کوي

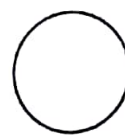

داسي بي واره مي ساکافي نه وي
خو چي کلونه نارنجان اوڼسي
بيا مي سپزي ستاد بدن خوشبوني

ددي خبري خه جواز خو به وي
خدائے شته چي چا د چانه غلا کړيد
د باز د جالي نه تپوس الوچي

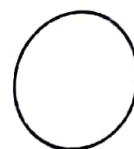
خدائے شته خبره به صفا کومه
دا خو بېخي بي انصافي ده کنه
اوس چي د ورور تېلوکني خوبندي سوزي

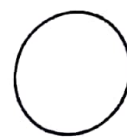
کورکني ساتل مرغ زرين بڼه نه وي
هېچ بيا له خپله خانہ نه شي خبر
بنغي راپاسي خاوندان قتلوي

زُه دِي لَه مَخَه تَبَر بَدَلِي نَه شَم
هَر شَخَه تَه سَتَا لَه پَارَه غَارَه بَزْدَمَه
بِس كَنَه لَار رَا بَانْدِي مَه جَوْرَوَه

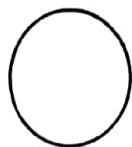

پَه مَرُو حَسَاب دِي تَمَا شَكِير دُ حَسَن
سَتَا دَ نَظَر تَاوُ يَ چِي اَوو هِي نَو
دُ كِي كَدَانَو اَوِي چِي اَوِي سِي

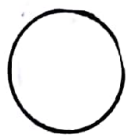

سَتَا نَر مَبْدُو رَا كَنِي سَغِي رَاو سَتَه
چِي لَا رَوَانِي دِي شَوِي اَوِي كِي پَه مَج
كَانِي اَوِيو شَو اَو اَوِيو كَانِي شَوِي

پَه شَه نَاتَر سِي اَوِي بَدَلِي يَمَه
وَانِي كَه بِل چَاتَه دِي اَو كَاتَه نَو
سَتَا كِي پَرِي كَنِي بَه اَو بَه اَو حَكَمَه

خَو يَمَه دِي خِي لَه دَه خَو يَاد اَو لَرَه
چِي جِيو اَر كَرُو سَرَه مِي نَه كَوِي
نَو خِي لَ عَزَت بَه هَم پَه دَاوُ لَكُوِي

مِي نَه كَوُو خَو مِي نَه پِي شَر نَو نَه
تَه دَهْوَا پَه اَس سَوْرَه اَلْوَجِي
اَو حَان لَه بَر مَه غَوْر حُو لَه دَه مَا

بره دستورو او سپوږمې وطن کښې
مینه د مارخپه ده شپږینې زما
لڼه په خیال گډه سر توره نه شي

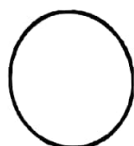

او وایي گرانه! پښتانه پغلده یم
یو د ناموس سودا مې ماکوه نو
هرڅه به ستاله سره زار کړمه زه

چې خپل لوظونه ورته یاد کړمه زه
خبره وروې شپېلې کښې وایي
مور مې ناروغه ده بابا خبروم

او وایي ژوند دې شوکیر و او خور و
په نیمه شپه چې اوبه خور له مې نو
خدا لیکو زما له زړه نه اور پورته شي

سترگې به خاورې د پښلوکو ورشي
د شپې په هر پارکښې چرکان پاسي او
څانگو نه پرېق وهي بانگونه وایي

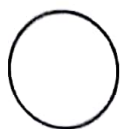

بنکل مې لاسونه کړي ژړا کښې وایي
ته چې زما گناه په سر اخلي
دغه نیکی به دې مدام یادوم

شهرين ياي او شاه شواري بيد د مياني
باران گاه لري چرتاه اوورين يي
نو هوا گاهي سو د چم يغي شاي

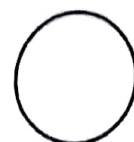

پنهن يي بنجي خپل خاوند ته اوو پل
گردانه ! که ماله دي پتلون راورو نو
په دوه ميله ټوپک به خان اوولم

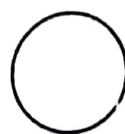

درته واده بنجي شه اوو پسته
جوړي خاوند دي زوروا اوخته
تا خو د بوتي نه بلاغوبنتله

رب دي په دي خبره ما شه نيسي
پنغاي د بنار داسي پيکه پيکه دي
لکه چي خوند تر بنه اويو اورے وي

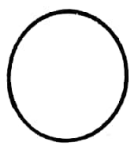

منم خبري زما عادت نه دے خو
چي پنهن يي پکني لغري گري
اور دي د صدر په بازار پوري شي

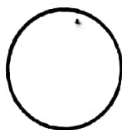

نور به عذاب شاه ناز لپني په موبن
پکني تور سري چي سر توري نه شي
بيا يي په بنار کني ټوک عزت نه کوي

واڻي له لور او خور ٽپوس کوي ٽوڪ
کوي چي هر ڇهه کوي ستاسو خونبه
زه ڏ ڀردي ڀرڻ خٽله يمه

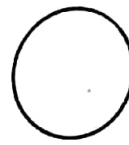

مات ٻي کان ٿي تل ٻه کافي باندې
زه جاري ڪي چاته وهلي نه شم
ور ڪري مانه ڏي ڀرڻ له لتي

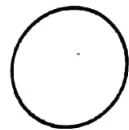

زور ڀي ٻه ڇاڻ ڏي ڇو غور ڇنگ نه ڪوم
گني ٻه ما باندې ڏ ڀنار مڀر منو
نن ڏ گڏ انو غو ٽي هم اوخوري

يوه سڀڻي تجر ٻه ڀي او شوه
اوس ٻه ڪم اصلو اعتبار نه ڪوم
خاوره ڏ لوڪ ڀرڻ نه اخلمه زه

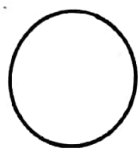

ستا ڏ اوڀرو زلفو بلا واخلمه
ڏ ژوند طوفان ڪني ٻه چا ملا مه تڙه
مار هم ڀردي لاس باندې نه وڙي ٽوڪ

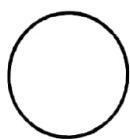

ڏ ڪت له عظمتونو نه زار
چي ڏ زامنو ڀي وڏو نه جوڙ شي
مياندي ٻه سپين سر ڪڍا کافي کوي

شهريني دوده فاوژکاره يي خو
ته چي له خان سره يوازي شي نو
دا خواني مرگ درته ياديني که نه

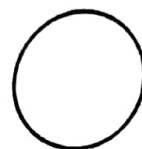

د زوراور اوبه په لوره خبري
آ چي بدخويه يادیده کلي کني
د خپو تلي ي هم هغه نيکلوي

رب دي ژوندي لره خودوب دي کپه
زه به چکر کني خامخا راتلمه
راته چي ملاره ته په اوبو کني وي ته

خداي شته هيمپا ته ملامته نه يم
لوږو او تندو که وژلم نو هم
چرته ي لاس چاته نيولنه دس

اوس به د خان خه ضفاي کومه
حکه بلاخراب سره شومه زه
شهريني تا سره ي نينه کړي وو

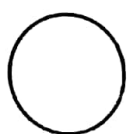
خدا بگو په خوند پي ژوند پرانده شو
اے د خواني د تقاضو سپريه
زمونږه کلي ته به راشي که نه

چي خه ڪري هغه به ربي مدام
پکڻي نيلا چرتاه ناموسي دي نه شي
پر دو پتو کڻي ڪروندي مه ڪوه

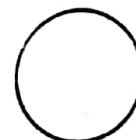

يو شاخڪي وينه را کڻي پاڻي نه شوه
توري شپلي چي ڪله ما اوليدي
زما د خيولاسو نه دم اووته

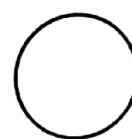

اوخاندي غور کڻي راته اوواڻي پڻ
تاته به خان قلقلخان بڪاري خو
خلق به تا پڻ ملندي ڪوي

ورسره سڀل له د سيند ونونه ڪم
هسي تر ڪي هم زپه صبرو له نه شم
او د مهي غوڻساه بلا ڪرمه وي

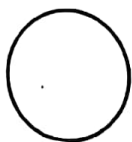

سرتوره مه شي خود ناز مڀمڻي
داسي طوفان راپورته سوه دے چي
په سينه ورڇ خلقونه لار ورکوي

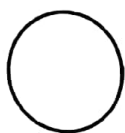

چرتاه له دغي غمه مڀ نه شمه
خان باندي ژوند خاوري اڀي ڪري عبث
په جيڪوهرو خواني رانه شي

منم چي گنجي محرومي مو دي خو
کله زمونږه هيروشيما نه ده
چي د سپرلو پکښې وږي شندې شي

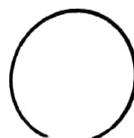

مينه اوباسي له زړگو نه ويرې
اوس که اوبسان ساتي شپږيني زما
نو دروازي دي دکور ټيټې نه شي

اخر به مرشم که دا حال وي زما
هيټکې مې يو ساعت له نه اودرېږي
آ پونې مې هېشه يادوي

اووايي ټولي د قمت لوبې دي
خلق گليادي سنډرکان لوشي او
زمونږه لنگې مېښي پي نه کوي

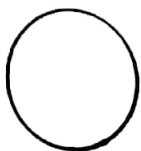

وايي ترڅو پورې به زغم ټيټم
زه درته کور کښې لغږې کومه
خې په کوڅو کښې لوږغې کوي ته

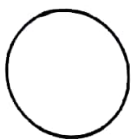

کم عقلي هسي پرېشانه ئي ته
د محبت غسونه بوجه خونه وي
سترگې ښو باندي درنږي کله

وار چي خطا نه کړې سينه لويه کړه
خومره خعلي ورته اوغورخېږي
خو پليستينې نه روانې اوبه

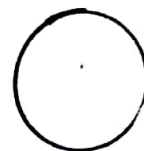

د ژوند له هر ازمنبت نه تېښته کوي
راته معلومه د رقيب توره ده
ما د جبو له ماره مه ويره

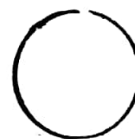

ستا په فرېب کېږي څنگه راشه زه
زما د ژوند غرمو کېږي سرسپين شواو
ته لا د نوي پشکال مگيدو ئې

تت چې دې نه شي د بنايست رنگونه
هان زه د مرگ پختو ته نيمه خو
لکه د سوي لاس به تا ساته

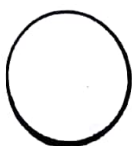

اووايي ټول د اکسين کې دے
هيټکو ته هسې خوشحالېږي خله
څوک لېوني نه دي چې تا يادوي

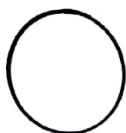

دومره بلا خولي راته وازې شي چې
په ډېره تېره کېږي هم هېڅ نه راشه
د کوهي خټه په کوهي اولگي

زما د زړه درزا بي حايه نه ده
ستا په وفا باندي شکمن نه يم
خو مطلبي په خټه اور لگوي

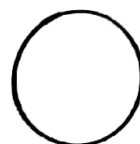

رب دې دروغ کړي خو ويرېن مه زه
زما احساس داسې شکن غوندي شو
جوړ په دې کلي کښې چيني اوچې شوي

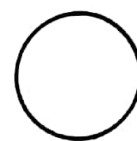

وېلې رې دې پکښې خبر واچوي
نن راته زړه داسې کچه کچه شو
لکه هاگي چې څوک اومه اوکوټي

دومره سپوا شوه په وطن کښې لوبه
اوس څوک روټي ته انتظار نه کوي
بس په اوسو او روټونو وهي

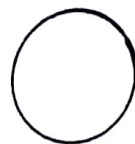

خپله گناه چې ئې منلې ده نو
پرېن ده نور ورته هېڅ غڼ مه کوه
غل څوک د کوره پورې نه زغلوي

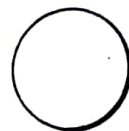

مهر يانې دې شک کښې اچوي ما
بيا دې خه کنده کنتلې ده جوړ
راته چې خاندي او شپلي غڼ وي

واي له هر چا په ماگران دے ولي
زما چي نه مني نو خه اوکرمه
رب دي ي مړکړي چي ترې خلاصه شه

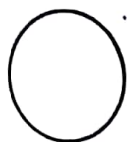

چي مي په زړه ياندي تياره راجي نو
سرکړي سرتور لوپته اوغورخوي
واي را اورسپن ي پيره بابا

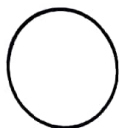

راباندي خواد خلقومه بخوه
مونږه چي خپل منځ کښي جگوندکوو
خدائے شته د وېرو پکښي غوا ننگه شي

کومه گناه ده چي ي خلق کوي
دا د وطن په خاوره خه شوي دي
چي د چينار اوڼي له موندپه اوځي

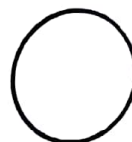
رب دي کانه کړي د شيطان غوربونه
نيه په مړه گڼپه مي تېر ماسخوتن
په گل ورينو لېچو خوب کړے دے

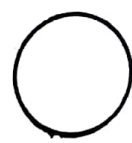
پرېن ده زما په کارکښي کارمه لره
بنځي ماخپل سبي ته پرېن ده گڼي
تا به په دريو کانو طلاقه کړمه

شهرينې ما باندې احسان مه کوه
زما د زړه زخمو نه نه رغېږي
خو چې گزک نه شي پرسوب اونکړي

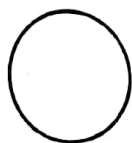

لاس يې تنگ شوه د خاوند د خکه
وايي که ماله يې نکي جوړه کړه
خولي ته به چونگ خاوري ورواچومه

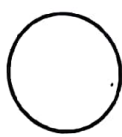

لکه غوتې هان کښې راټوله اوسې
لا دې د ژوند زهر گوتلې نه دي
خکه دې زمکه باندې خپې نه گي

خدای شته چنگونه خوښومه نه خو
ددې خبرې ضمانت خه دے چې
زما دښمن به په ما دوز نه کوي

له دې نه لويه خوشحالي به خه وي
ستا د خاورين وجود بلا واخلمه
اورې کښې واورې شي لمبې ژمي کښې

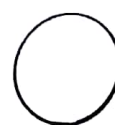

مياندي دې لارې د بچو څاري خو
چې په لندن کښې څوک سبق اووايي
آ په کچه سپښن اودرېږي کله

زُه تَقَانِي دُ مَحَبَتِ پِشَرَنِم
شَهْرِيَنِي تُنْكَ كُنِي مِي وِيرِيَنِي خَلَه
پَاخَه رَنگُونَه پَه اوبو كُنِي نَه مِي

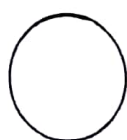

اَوَوَانِي دَوْمَه نَادِيَكَه نَه مِي
خَو اوبِي سَتَرِي زَمَانَه چِي وِينِم
دُ سَرَو چَاپَه پَه لِرْمَانَه مَنَدَمَه

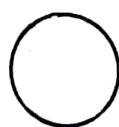

جَوِي دِستور نوے كوي وختونَه
ما خَو مِيرِي هَم ازار كَرِي نَه دے
دُ كَلِي خَلَق مِي پَه خَه قَتَلَوِي

زُه دِي لَه بِنَكَار مَنِي كَوْمَه نَه خَو
هَسِي لَه تَانَه يُو تِيوس كَوْمَه
سَتَا پَه سَرخَو بَانَدِي زِرُه نَه سَوَزِي؟

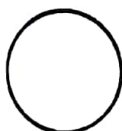

دِر پَه پَه بِي خَايَه وخت دِي اورتَلِم
داسِي لَل كَل شومَه شَهْرِيَنِي زَمَا
نَكه چِي بَانْگ نَه خَو ك يَانْگِي اوشَرِي

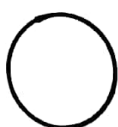

تَه نِه لَه لَوِي نَه مَر شَوْنَه وے
بِنَكَارِي ! بِنَكَارَه بِي انصَافِي دِي اوكِرَه
مَارغَانَو جَالو كُنِي چِي رَاوَرِي وَو

زما ددې وهم علاج به خه وي
خو چي کلونه په خندا اووینم
وايم که ناوي د وطن کونډه شوه

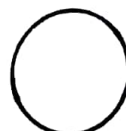

د خدا قدرت د خه به ویمه نه
هغوي په ما کوي د بکې د قتل
خوک چي چان خان نه شړلے فاه شي

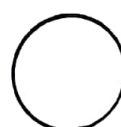

د بي حسي هېرو خه حد نشته دے
زه چي سرگند کړمه د زړه زخونه
کلونه مراوي شي په شين يو تي کيږي

خدا ښته ژبا د زړه د دېد نامه ده
چرتاه مې حق د چا لوتلے نه وي
زما په سترگو کښي د چا اوښکي دي

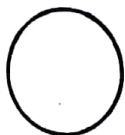

ساه ترې وېستلے شم په دوو گو توکښي
خو سوچ چي اوکړم وړم سردې اوخوړي
خوک به پليت ډنډوتاه اوس کافي اولي

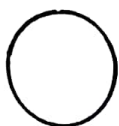

نورد قرب د امونه ماء غوروي
زما نظر دهوکه کېدلے نه شي
زه خه دوو مېښو کتے خو نه يم

شوڪ ڏ ٽغليق له درده خه ڏي خيب
گهوتي چي نيسم حادثوته ڏ ڙوند
ڏ خوندي رنخور تري فحاشي جوڙه ڪري

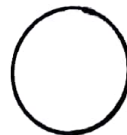

او واهه باقي په تاوان ڪنبي ڏي شوڪ
ستاسو چرڪان هم په خوله بنه نه لگي
او مونڙن له ساگو سره گهوتي اوخورو

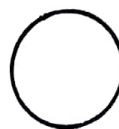

زهر خواره ڏي په فضا ڪنبي ڏ ڇم
ما ڏ مارغانو ڙي هم زده ڪري خو
ڏ بيدامني علاج مي هينچ اونئ شو

خدائے شتاه په زره ڪنبي مي هينچ غلاته شو
ڏ ڇم فضا دومره خرابيه ده چي
خان راته هسي گنهگار بنڪاره شي

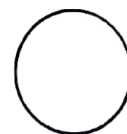

تپوس ڪوم ڏي ڪنبي گناهه چاته ده
ما مشران ڏ ڪلي وڙني په ڏي
چي زه ڏ هر چا سره مينه ڪوم

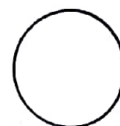

نورزه انصاف ڏ چانه نه غوارمه
که وس مي اورسپد شپريني زما
واڙه ڪنبي خولي به په سوڪ سموم

بلا د ژوند ضرورتونه دي خو
چرته جذبې پکښې سنگسارې نه شي
پرېږده د کابو تجارت مۀ کوه

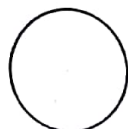

دېرې بې خونده جينکې دي د ښار
کله چې وخت د امتحان راشي نو
خان پسي بند کړي د ياته روم ورونه

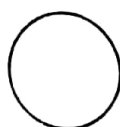

اندېښنې هم وي د الوت لارو کښې
ولې د ژوند د حادثو له ويري
د باز وزرې خو څوک نه پرېکوي

منم چې ژوند سره دي مينه ده خو
بيا به دي هرڅه نه باور پورته شي
که دي د ښارپه هسپتال کښې شپه شوه

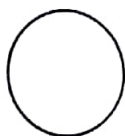
منه ستاسو مرتبه لويه ده
خو گوري پام چې غلطي اونه کړي
مونږه څه هم اوبو زاوړلي نه يو

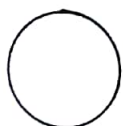
رڼا خو نه وړني فکرونه دچا
خدا پگوپه ذهن مې تياره راوړي
دا بچ وټاي د بجلي بلونه

عبتونه فاصلې نه مني
دا سرحدونه د نظر د هوکه ده
اوبه په وانگ چا بيلې کړې نه دي

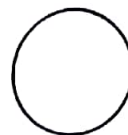

شهرينه واي که سيلو راغله نو
خدای شته چې پر مخي را اوغورخېني
زمونږ د کور تيه وېنو او خوره

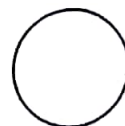

په يو نظر چې به يې زه دمه شوم
اوس راله ټوله شپه زورونه کوي
نو ستومانې يې د وجود اونه شي

يو لېوني په دک بازار کښې وېدل
شوک چې وسله باندي مضبوط نه وي نو
هاغه يې خونده وسيلې لټوي

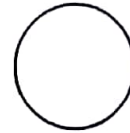

زه که يې يو درز اوکړي پرېشانه شمه
خاوري به ياد کړي دکلونو په سر
دا هواکافي چې وږي خوروي

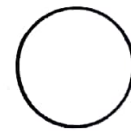

منم فضا ي معطره کړه خو
خدای شته دا حق ورله ورکړدے چا
هوا په خه وېشي وږي دکلو

پر بندہ داستا دوس خبرہ نہ دہ
ہغوی دسر پہ سپوری اور گوی
شوک چہ خشاک لہ دکور اونہ وہی

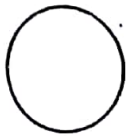

دبید نمیبو پہ دی وران کلی کنبی
مارغان چہ جانی جو پوری شہریخی
د طوفانونو علی بنکارہ شی

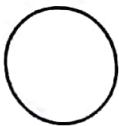

ہیچ پلنبی نہ وو د ژوندون خوندو
چہ د اسمان شوکی تہ اور سپدم
لالہ ارمان راغی د خلی زمکی

بی لہ شہ و جی رالہ راشی ژپا
جو پری زما د لاشعور پہ شپہ کنبی
سرتوری پیغلی ماتمونہ کوی

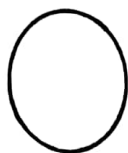

دہری شہدلی د رقیب سترگی دی
چہ آئینہ ورتہ پہ لاس کرمہ نو
د سپی شرمن پہ خان راواچوی زر

وینہ مو جام نہ شہی واورینہ شیدہ
منم شہریخی دہرہ گرانہ دہ خو
کتوی پخانہ کپہ د زبتون تلو کنبی

زُه تَقَاضِي دُ مِيَنِي بِنُه پِيئَرَنَم
وَلِي زَمَا هَم خَه غَوْبَنَتِي شَتَه دَه
خَه خَه دَ لَو بُو گُو دَا كِه خَو نَه يَم

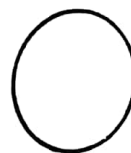

مَنم چِي هِيئَه تَر بِنَه سَا زَبِي نَه خَو
دُ چَا دَس سَبُورِي هَم نَه وِر كُوِي
لَه تَعْبِيرونو نَه خَو بُو نَه وِي

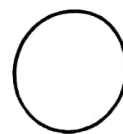

دَا تَقَدَس يَم لَه كَمَنَاه وِي رُوِي
رَا تَه چِي جَخْتَه شِي كَلَرَنگِي ، لَه تَا
دُ كَمُو تَم بَدَه جَخْتَه جُو پَرَه شِي

بِي وَسَه شَوِي يَم بِي نَنگَه نَه يَم
پَه بَد حَالِي بَانَدِي يَم مَه تَبَرُوخُ
غَوْبَنَه كَه اَو سُو زِي پِيئَرِي نَه بِنُه وِي

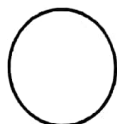

دَا سِي نَا رَا سَتَه كِرُو دُ رُونَد عِي شَوَنُو
اَو س چِي بَجَلِي لَدِرَه شِي سَخْت اَو رِي كَبِي
حَا ن تَه بِيوزِي هَم وَه لَه نَه شُو

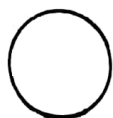

دُ چَا نَا مَوَس پَكِنِي جُو ر لَو تَه كِر لَو چَا
چِي قَا فَلِي پَكِنِي دُ رَنگ مِي شَتَه وِي
هَلَتَه دُ كَانُو بَارَانَو نَه كَسَن يَم

زُهْ قَدَغُونَه پَه چَا نَهْ بَدَمَه خَو
بِنَهْ تَهْ يَه بَسَه بَد تَه بَد وَايَمَه
سَجَرَه حَيَات كِنِي خَلَق فَرَق كَوِي

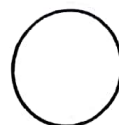

پَرِي دَه دُ بِنِي بَد دِي مَه وَايَه اوس
كَه دِي دُ لاس لاندِي سَاتَلِي شَوَه نو
داسِي پَه سَر بَابَنِي بَه تَه خَتَلَه

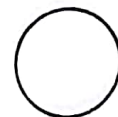

وَرَتَه چِي وَايَم بِنَا سَتَه جِي نِي دَه
شَهْرِي نَه وَايِي دِي كِنِي شَك نَشْتَه دَه
خَو لَه پَوَزَه كُنِي كَرَه غَوَنَدِي دَه

پَكِنِي هِيچ لاري دُ منزل نَشْتَه دَه
تَرِي گَهْر چَا پَر دِي دُ صَحْرَا رِي گُونَه
اَنَسَان پَه وِرَانِي جَزِي رِي كِنِي اوسِي

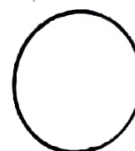

چِي كُنِي زَمَا مَكْرَمَه مَكْرِي اَوْلِي دَه
نَو وَا رَخْطَا پِي غَلِي لَه خِي لِي وِي رِي
دُ اَزْغِي اَوْبَه پَه مَه اَو شَكَلِي

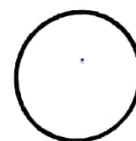

غَلِي كَه نَاسْتَا يَم خَو خَو تَكْرِي مَه زُهْ
مَه خَامُوشِي كَانِي كَوَلِي نَه شِي
غَرُونَه لَوَا شِي نَدِي چِي غِي اَو نَكْرِي

شپي چي اوس شاري د سپوږمي پلوشې
ماپه ساحل د خپل احساس لاهو کړي
ستا د بنايت د موسيقي موجوده

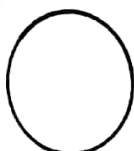

تکاور تکاور به ي زخونه نه وي
چي ي په ټول وجود د ناز مېرمنه
لکه د ژمي د غرې خوره شي

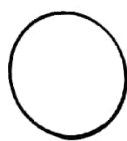

اومنه بد هسي د شپي مه وايه
نمر لا ورمبي خريکي وهلي نه وي
چي لار کښي لوت شي د ورمو قافلي

وږمه وږمه شي په هوا کښي ورکه
او پانږي پانږي شي په لار کښي خوره
غوټي چي کله شوه پکښي پاتي خشي

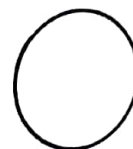
رب به ي روغ کړي که ناروغه يم
د ډاکټرانو دوايي نه خورمه
اوس به په حان شه تجربي کومه

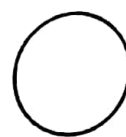
اوس دې ستم ته د ژوند شه او وایم
چي زه د خپلي تندي حال وایمه
نو په سيند ونوکښي اوبه اوچي شي

په زړه چاودون پوري مې خاندي شله
چې لوبه تنده شوه سپوا کلي کنيې
د ښار په بنگ باندي ډاکه پرېوته

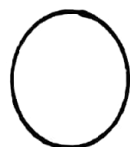

زه به دې زهر و باندي نه وړم
مخ به له مانه اړولې و تا
نو ما به ساه هم اخستې نه وه

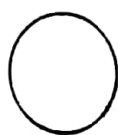

وايي شكونه په تا نه كوم خو
داسې بي وخته چې له كوره اوچي
زه دې د زړه له زوره خلاصه كېمه

شپږينه وايي له نظره به شي
هله قدم بده له درشله بهس
چې بسپلني درته لوكي كېمه زه

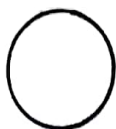

ما به له دې بلا نه څوك خلاصوي
ته چې په نيمه شپه كسي پرانيږي
پېريان راپاسي په ما كټ اوپوي

چې هلوځلو يې هېڅ خوند اونكړو
كونډې وېدل هرڅه په شرق اوگله
خو رب دې اوس زما خاوند اوښخني

دُ ژوند رفتار لا اودرولے شي څوک
داسې په وړاندې زمانه لاره شي
چې آينه دانه وانه لاره شي

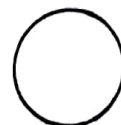

له خپل عادتو او پرېدے نه شي خو
اووړي داخل راتو غږ مڼه کوه
بيا به قسم دے داسې کار نه کوم

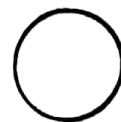

پخه توبه که ې ويستې ده هم
په پتو سترگو پرې باور مڼه کوه
پرے که اوسوږي خو ول وي پکنې

شېرینې ستا گياي په سر سترگو خو
که دې زما دابده ورځ اولیده
درنه به او تېستې د شېرې خوبونه

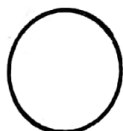

خاغا زړه به خرابېږي زما
لاخو ې سترگې هم ورغلي نه وي
تا د کچه خوبه راپاسولم

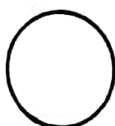

بهر چې نه کړې له درشل نه قدم
چې ې ډولې د پلار له کوره اوځي
پوښه د بنځي جنازه پورته شوه

اوس راتہ خاندي چي ميسر غوثوي
ياد کړه چي حان به مې له توتي وره
نو تا به کړيکه کړي چي غرقه شومه

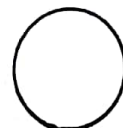

مردار خواره وي د ذت سره مخ
رب نه د باز غوندي فطرت او غواره
پر بنده د بل په نهرې تخوندانه وه

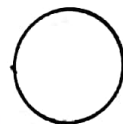

توره راواخله سر پرې غوڅ کړه زما
که د جابر سلطان په وړاندي چري
حقه خبره ما کولې نه شوه

چا درته او بنودلي دا خبري
چي د پهانسي تختي ته ما خپروي
او وايه ستا خوله کتې د چا ژبه ده

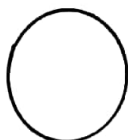

خدای شته چي کانه جوړ په کور شو زما
مېرمنه داسې لکه شوه چي
لگيا ده توت ته بيکيا نه وايي

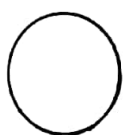

ستا سر ته زې خو يادې کلي کتې
نن دي د چا سترگي ليدلي دي چي
د پوکتې نه دي هوا وقي ده

وار مي خطا وي چي قيامت رانه شي
خو چي چا پيره اذانونه واورم
زبه مي قرار شي په سعيده پرپوځم

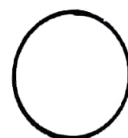

زه عجاھد یم د اسلام اومتی
د پر گنهکار یم خو که وخت راځي نو
زما د توري زور به هم اووینئ

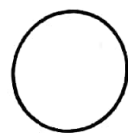

ساینس دے کنهوتضادونوکښي ورک
که مرحله د اختلاف راځي نو
په پتوسترگوبه قرآن پسې ځم

خدائے شته چي ساه لاله تياره دوجبوي
شبع له دي غمه وژلي ده ما
د پتگانو خون راپوري نه شي

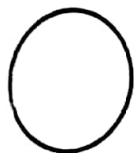

د خپل ماشوم خيال به ي نه ساتلو
چي رب ترې واخست نو اوس هغه بنغه
ځان سره غپښ کښي کوي کي گرخوي

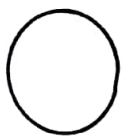

بي شکه ځان بناي شريفه وينه
دا درته نه وایم چي بددي اوو
خو د يو لاس گوتي هم فرق لري

يم بت شکن بت پرستي نه کوم
له انسانوپه خه طبعي اوکوم
زه لا اله الا الله واهمه

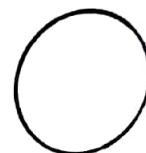

نن راته جبل کني يوقدي اوويل
هره خبره باندي سوچ وي پکار
توکلي لاري خولي ته نه رايي بيا

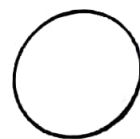

تا چي دالي کري راويس د ميني
د هغي پلارپه رنگي حال شو زما
چي ناوي نور ورته په کورناسته وي

کافي ره دومره اطمینان ماسره
چي مظلومانو سره مرسته کوم
او د ظالم مری ته لاس اچوم

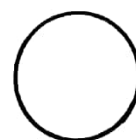

ما کني مکنهي خرابي دي منم
هېڅ د خپل خان زه صفائي نه کوم
خو رب دي نکوته اوس پام کړي زما

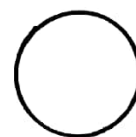

توبي اوباسمه توبي ماتوم
بلا کمزورے يم بي وسه يمه
رب ته زاري کوم چي ما اوغنيي

بن خو د عقل نه هم کار اخله
اوس چي په گوره باندي مري د بيمتان
خله ي زهرو باندي اوورنه

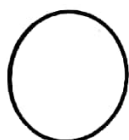

زه د انسان بي حرمتي نه كوم
خو چي وينا د پيغمبر رد كوي
نو كوڅه ډب سپي ترينه بنه كومه

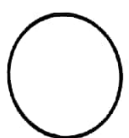

د سياسي رهتيا ژوند خاوري شه
د امرسي خوند ي په خوله كني وي لا
يو زور اور ي بي نپتي كسه كړي

اش پرېوځي په ماحول د گناه
د بشار له خلقو جوړ غېرت اووتو
دوه از مري يوه پيچري كني اوسي

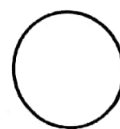
موشكافي دي ي په شرق اوگي
چي شريعت سره په لاره نه ځي
بيضي زه داسي تصوف نه منم

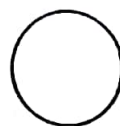
څنگه وي نوره د ايمان كزوري
رانه چي اوس د جبعي مونځ شي قضا
زړه كني زره هم ملاسته نه شم

بېخي صفا خبره اوکړمه خو
کښې مطلبونه ترې ياران اخلي
چاته له وږې اوس سلام نه کوم

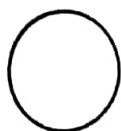

کښې بنسټونه يې په سترگو کښې وي
خو بې دسې يې راڅخه داسې کړي
لکه د ناوې مخ په اور اوسوزي

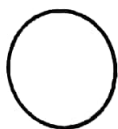

بې حايه ضد دې داسې رڼې مړې کړم
لکه بيد بخته پښته پېغله چې
له ډېره سوخته خپل بگړي ماتوي

هېڅ ترې نه طبع د انصاف مه کوه
چې عقیده يې جوړه شوې وي دا
جنگ کښې روا شي ناروا کاروند

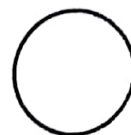

زه پخپل کور باندې تېر اوښه اوس
هم يوه لار ده هره ورځ پرې ښه
خو روزانه راته څه رې بدلوي

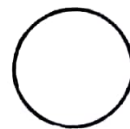

وېل يې داسې څه خبره نه وه
خو هېڅ بې هڅه چې رابړک شوې په ما
تا جوړ مې پسي شوملې څکلي دي

ماه وایه، نه پته پته بی نسر په گوته
راسره داسی گوته تا اوکپه چی
په غریب دلو سترگو هڅه نه وینم

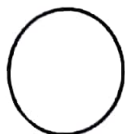

د تکلف محتاجه نه ده، مینه
وس چی دی نه رسی زمالیونی
تاوده ستونه راته خله کوی

که ی په کور کښی هڅه درک نه لگی
خو چی مېلمه راکره راشی نو بیا
ورله خپل خان حلالوے شمه

بلا خوندونه به پکښی وی منم
خودا د مینې سپکاوے کښمه
تنده د کمل په پرخه نه ماتوم

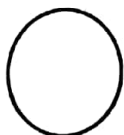

اونی په دغه غم کښی خان اوخوړه
زما پخې مېوی به دی موسم کښی
د چا سپرو جولو ته خان غورخو

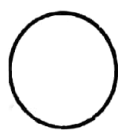

خپله لمنه په خان مه اړوه
دا ته چی بل بریندوی اومنه
ستا به له سره هم پټکے پرېوځی

دا بی نیازی د محبت اووینده
وايي د لوبډې نه دې مړه شمه خو
رانه به نیار ته مزدوری له نه شي

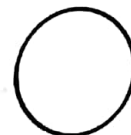

د ترخه مه اوځه د کلي اوځه
ستا مجبوری بی خایه نه دي منم
خو شوک په چم مالت کني غلانه کوي

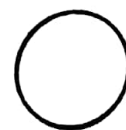

پي چې د تي ماشوم له نه ورکوي
ته خان ته مور په خه خبره وايي
سپي هم چچو له خپل شوده ورکوي

اووایه بناده ورځ به خه اوویني
چې دوه پسي دا پستانه اوکوي
توله شپه وې ککوي حجره کني

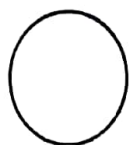

زار د بناریانو له نرمی نه شمه
بنځي یې دومره په سر اوختلي
اوس ترې پستی له لوبډې نه موي

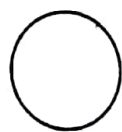

لکه شیشه یې زړه ذره ذره شي
د شپې چې پاسي د رڼا قاتلان
په کانو اولي د کوڅو بلیونه

هسي بي حايه خوشحال بي په خه
ما چي ترياقي د محبت خلكه ده
د ماد په زهرو باندې نه مرمه زه

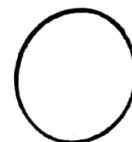

کور لانه ورک ده او د ژمي شپه ده
ستا د نظر تاوونه هم ساره دي
دا بي حسي مې چرتنه کاڼه نه کړي

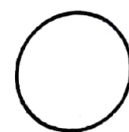

سترگي په دې کني خه مړي شي دچا
چي سپر اوږه خان له پيدا کړمه زه
نو د کارغانو سپل راټول شي په ما

د سانس دا معجزه هم اوويني
مياندوته داسې ستنې اوگوي
چي په بچو ورله زيږه راوړي

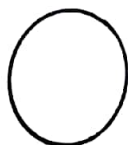

چي ي په تي وي اشتهار اوکته
وسل ئي دا په بڼو مېر ظلم ده
دوو نه سپوا بچي راوړه نه شم

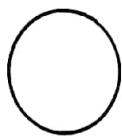

دخدای کارونو کني خوک خه اووايي
زما نظر چي په لټون و د چا
اوس مې په سترگو باندې بڼه نه لکي

سر ترې قلم کړه ورته گوري خله
له دې نه لويه بې ننگي نشته دے
پلار چې راپاسي خپله لور خرڅوي

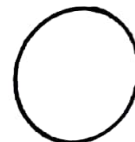

د پښتو شمله به نه تپتوي
خبره ستا زما تر منځه ده او
ته د بېگم نه مشوره اخلي

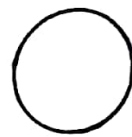

رښتيا وينا به په هر حال کښي کوم
سترگه زما د هېڅ نه هم نه رږي
په ما توتان خله څنډې شپړيږي

د چاپه نه غوښتلو هېڅ اونه شو
د دوو پيه تېر کښي ئې لس اوزېږول
خانداني منصوبې غرقه کړله

د احمقانو څه لکي خونه وي
وايي خوشحاله کورنۍ هغه ده
چې ماشومان پکښي غوږل نه کوي

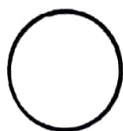

چرته د يو لاسه خټلے دے پېرې
تا چې په خپو نگرينې پورې کړې
زه به دې هم تپوس له در نه شمه

شوک د فطرت لاري نيولے نه شي
زغم چي سدوا شي تاته بنه پته ده
گرداني شهلا، آتش نشان شي غرونه

نن چي مي شوندي ورته اوچيچلي
وئيل مي خپل علاجه په وخت وي پکار
ستا په مانغو کښي جوړ چينچي شوک دے

شوک ترينه سمه ورځ بيدلے نه شي
راغجه مي اوښکو په رخسار خواره کړه
بنکاري چي بيا چاته اوبه خروي

وېر مبارک ورته د لوسته واده شه
خوستا د سپين سر نه قربان شم ابي
بسي له ميانندو نه چي شوکوي

هر شخه چي ووخوتابا چوڼ نه کوو
راته په شا چا وپولے مي جور
داسي چي خولي پوري ده چه اوترو

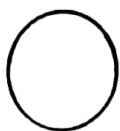
درسه دا خبره نه منم
که زړه دي تور دے له دنيا زاهد
نو بيا د کور سفېدي خله کوي

زُهَ هَادِثُو رَا ثَوْنَدِے کِرے یمہ
رَانہ چِي لاس دُ مِيَنِي رَابَنگَلُو تَا
دُ سِيَنَد چِيُو رَالہ پِنَاہ رَا کِرِي

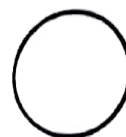

تہ خیلہ لور خور قَرَمَبَزَنہ گَنہ
خو مَآخُہ دَاسِي اور پَدِي دِي چِي
خیلہ بَرَجُو لہ پَر دِي بَاتہ بِنہ وِي

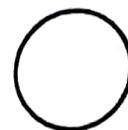

دُ ثَوْنَد پہ ہر پَرَاؤ تَنور لِبہ دے
دُ بَارَانُونُو اَنتَظَار مہ کَوہ
چَر تہ وَرِي چِي غَر غَنَدَہ اُونکِرِي

دُ دِش دَا لَوُے اِحسَان بَہ تُو کُ هِرُوِي
لَا جِيَنکُو دُ تُو کَالُو نَہ وِي
دُ پِنغَلتُو بَ غور حُنگ ي مَلَا مَاتہ کِرِي

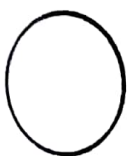

چَا لہ مہ نَہ وِر کُوِي حَاُے پَہ نِرَہ کِنِي
پَہ صَفَايِي بَانَدِي ي مَہ تَہ رُو حَہ
هِي رُو خِيَل مَچ دُ اِي سِي نَتہ دے

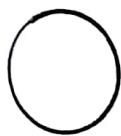

سِر کَہ مِي غَوَارِي نُو پَہ خُو دُ کِنِي اِصہ
کَہ سِيَادِي دِي پَہ حَان رَا وِستَلِي
سِر بَہ هِر حَہ تَہ وِر پَہ خُو پِي کِرِي زَہ

ويڻي ۽ اوڻڪلي زما د وجود
ما ڊاڪٽرانو باندي مه گرجوي
رب دي د خولي لاري داروگري زما

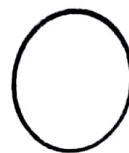

زه بدگمانه ستاپه مينه نه يم
خو ڇڻڪه زده ڪم د راگونو ڙبه
مزدور غريب د لوبدي غور نه ويڻي

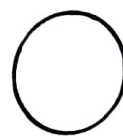

شهريني دا يو اعتراف به ڪوي
درد د خدا پرده ڪنبي مه پتوه
خلق د مات لوبني اواز پيڙني

راته ۽ مه وينهه ڇري پر پرده
يتيم ڪه ڊر هم خدا ۽ خوشحاله ڪريو
خو د ڙپا عادت تري اونهه وتو

چاته د سڀي سڀي نظر نه ڪوي
هسي بي هاڻه پري خان مه سڪوه
ڪانه هغه دروند وي ڇي پروت وي پها ۽

د حقيقت زهر گوتاهي دي ما
زه خو د خوب دنيا ڪنبي نه اوسمه
پنڌه به شه غيڙه ڪنبي زو ۽ راڪوي

دُ شاعر چاپ کتابونه

۱. دُ رنہا سپوری، پښتو شاعري (چاپ ۱۹۹۱ء)
۲. ہم آئینوں کے قیدی، اردو شاعري (چاپ ۱۹۹۳ء)
۳. سترگو کني خوب دُ چکودریا تي نه شو
پښتو شاعري (چاپ ۱۹۹۶ء)
- روپے ایوارډ یافتہ چاچا کریم بخش ایوارډ ۱۹۹۶ء
۴. راتہ غویرونو کني بنگري شرنکوي
دُ پښتو هايکو مجموعہ (چاپ ۱۹۹۸ء)
۵. گرفت، اردو شاعري (چاپ ۱۹۹۹ء)
۶. کانيي دکهل په لاس کني خوندي نه کوي
دُ پښتو هايکو مجموعہ (چاپ ۲۰۰۰ء)

ناچاپ کتابونه

۱. وايه زما دُ خوب تعبير به خد وي
پښتو شعري مجموعہ
۲. رضا حمداني شخصيت اور شاعري، ایم۔ فل مقالہ
۳. بيباکئي اظهار، دُ اردو تقریرونو مجموعہ

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**